

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE
Erkend opleidingsorganisator FSMA

OPLEIDINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

info@caru-commv.be

<https://www.caru-commv.be>

CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2026

NIEUWSBRIEF JANUARI

WETGEVING

- WET 12/12/2025 TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 7 VAN DE WET VERPLICHTE
AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING INZAKE MOTORRIJTUIGEN (SCHADESTATISTIEKEN)

EUROPEES PUBLICATIEBLAD

NIEUWE EUROPESE DREMPELS 2026 – 2027

EUROPESE AANBEVELING (EU) 2025/2609 BEROEPSZIEKTEN

RECHTSPRAAK EUROPEES HOF

- DISCRIMINATIEVERBOD: HET HOF VAN JUSTITIE VERDUIDELIJKT, DE SITUATIES DIE KUNNEN
LEIDEN TOT DISCRIMINATIE OP GROND AFSTAMMING Arrest van het Hof in zaak C-417/23

- BESCHERMING UIT AUTEURSRECHT OF BESCHERMING ALS MODEL ARREST C-580/23

RECHTSPRAAK RAAD VAN STATE

-REGELMATIGHEIDSNACHT PRIJSNACHT EN COORDINATIEVERPLICHTINGEN

R.v.S. XVe KAMER ARREST nr. 264.800 van 12 november 2025

- BEROEP OP DRAAGKRACHT VAN DERDEN VOORZITTER XVe KAMER ARREST nr. 264.870 1711/25

- ONWETTIGHEID VAN SELECTIECRITERIUM VOORZITTER XVe KAMER ARREST 264.925

-FORMELE MOTIVERINGSPLICHT VOORZITTER XVe KAMER ARREST nr. 264.881 van 18 nov 2025

- MOTIVERING STOPZETTING OPSVB WEGENS OVERSCHRIJDEN DREMPEL ARREST 5 dec 2025

VOORZITTER XVe KAMER nr. 265.078 van 5 dec 2025 in de zaak A. 246.351-XIV-39.913

INFO VARIA :

FOD KANDELAAR AANPASSING VAN 3 NAAER 2 ZIEKTEDAGEN ZONDER ATTEST

FOD BOSA : SPILINDEX Overschreden, EUROPESE BEVRAGING OVERHEIDSOPDRACHTEN

FOD ECONOMIE : indexcijfer van de consumptieprijs van de maand december 2025

ONS OPLEIDINGSAANBOD EN NOG BESCHIKBARE HANDBOEKEN

ZIE OOK <https://www.caru-commv.be> voor de vroegere nieuwsbrieven en themanummers

MASTERCLASS MAART 2026 UW BESTEK PERFORMANT AANGEPAST AAN DE EVOLUTIE VAN

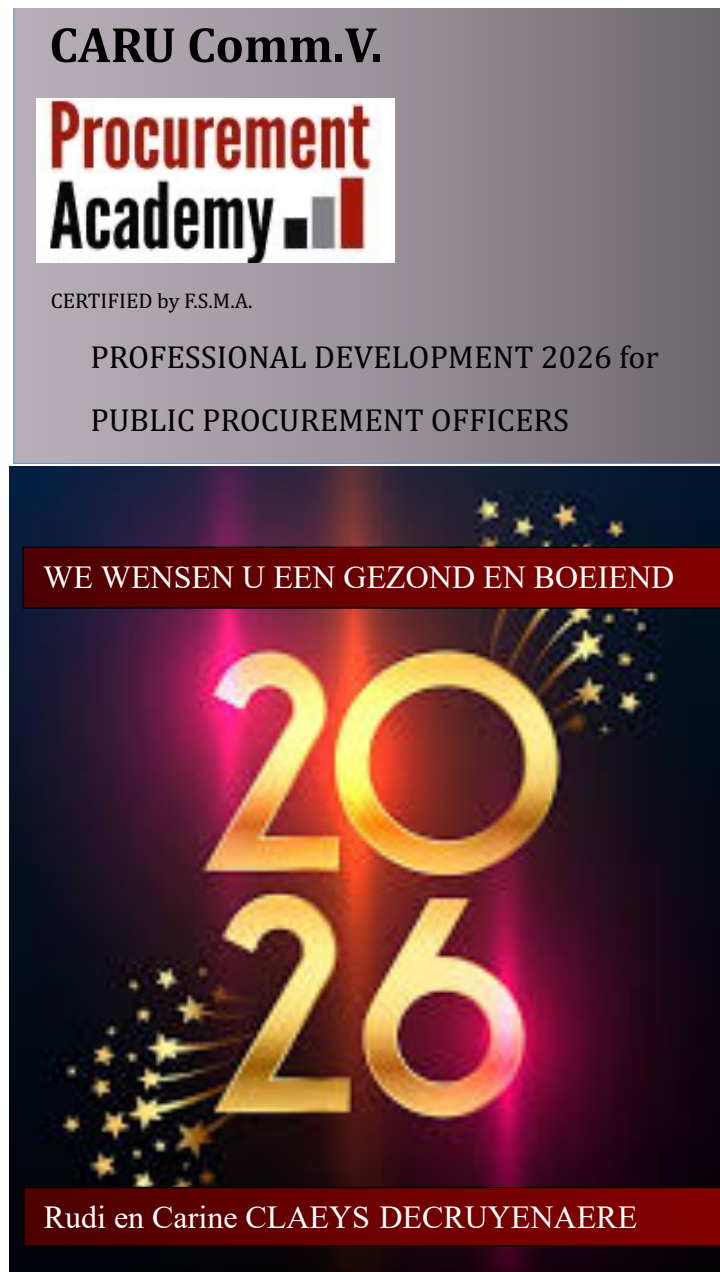
RECHTSPRAAK, WETGEVING EN DOCTRINE” met een overzichtelijk gamma van praktijkclausules

10/03/26 HASSELT 12/03/26 GENT en 19/3 MECHELEN INSCHRIJVINGSFORMULIER EN DAGINDELING

JAARPLANNING VAN DE MASTERCLASS SEMINARIES 2026

Ed. 01/2026 VEWA Copyright © 2026

PROF RUDI CLAEYS

Zoals in het verleden zullen we u ook dit jaar op de hoogte houden van de evolutie in de regelgeving, rechtspraak en doctrine rond overheidsopdrachten.

Op de Ministerraad van 23/12 stelde de regering een gewijzigd federaal aankoopbeleid voor, met aandacht voor vereenvoudigingen, versoepelde KMO toegang, lokale economie en en duurzaamheid.

De bevraging door de Europese Commissie werd intussen ook afgerond en er zullen wellicht ook hier aangepaste Richtlijnen volgen.

We volgen dit met spanning op en zullen dit ook in de eerste Masterclass 2026 verwerken naast de talrijke andere aanpassingen van het bestek door nu reeds gewijzigde regelgeving en rechtspraak... een boeiend jaar met geactualiseerde opleidingen waarop we U graag uitnodigen. (zie in fine)

BELGISCH STAATSBLAD.

12 DECEMBER 2025. - Wet tot wijziging van artikel 7 van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2. Artikel 7 van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, vervangen bij de wet van 8 juni 2008 en gewijzigd bij de wetten van 2 februari 2021 en 17 maart 2024, wordt aangevuld met een paragraaf 4: " § 4. In het kader van de delegatie bepaald in paragraaf 3, kan de Koning de verwerking van persoonsgegevens betreffende de verklaring bedoeld in paragraaf 2, eerste lid, hierna te noemen "**de verklaring betreffende het schadeverleden**", preciseren, voor zover is voldaan aan de volgende voorwaarden:

1° de categorie van personen van wie de persoonsgegevens het voorwerp van een verwerking mogen uitmaken, zijn de verzekeringnemer, de uitgever van de verklaring betreffende het schadeverleden en de bestuurder van het verzekerde voertuig;

2° de verwerkte persoonsgegevens zijn:

- a) de persoonlijke identificatiegegevens en contactgegevens van de verzekeringnemer en de uitgever van de verklaring betreffende het schadeverleden;
- b) de persoonlijke identificatiegegevens van de bestuurder van het verzekerde voertuig op het ogenblik van het schadegeval;
- c) de identificatiegegevens van het verzekerde voertuig;
- d) het polisnummer van de verzekeringsovereenkomst;

3° het doel van de verwerking van persoonsgegevens is de kandidaat-verzekeraar in staat te stellen om op basis van de verklaring betreffende het schadeverleden het risico correct te beoordelen en de premie voor het te verzekeren risico vast te stellen;

4° de categorie van personen die **toegang hebben tot de persoonsgegevens zijn de verzekeringnemer, de uitgever van de verklaring betreffende het schadeverleden, de kandidaat-verzekeraar en, in voorkomend geval, de verzekeringstussenpersoon;**

5° behoudens andersluidende wettelijke bepaling, bedraagt de maximumtermijn voor het bewaren van de persoonsgegevens vijf jaar na de overhandiging van de verklaring betreffende het schadeverleden aan de verzekeraar en, in voorkomend geval, aan de verzekeringstussenpersoon. In geval van gerechtelijke procedure kan deze termijn worden verlengd tot het moment waarop het vonnis of arrest in kracht van gewijsde is gegaan."

AANDACHTSPUNT

PAS UW OVERHEIDSOPDRACHTEN VOOR VERZEKERINGEN AAN WAT BETREFT DE CLAUSULES OVER DE VERTROUWELIJKHEID BIJ GEGEVENSVERWERKING

Europese
Unie

Publicatieblad van de Europese Unie

NIEUWE EUROPESE DREMPELS

Gepubliceerd in het Europees Publicatieblad op basis van de GEDELEGEERDE VERORDENING (EU) 2025/2487 VAN DE COMMISSIE van 2 /12/ 2025 tot wijziging van Richtlijn 2009/81/EG. Zij is van toepassing **met ingang van 1 januari 2026**. Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is **rechtstreeks toepasselijk** in alle lidstaten.

Klassieke overheidsopdrachten

- Leveringen en diensten (centrale overheid): €140.000
- Leveringen en diensten (decentrale overheid): €216.000
- Sociale en andere specifieke diensten: €750.000
- Werken (decentrale overheid, met subsidies): €5.404.000

Concessies en andere opdrachten

- Concessies (werken en diensten): €5.404.000

Deze wijziging van de Europese publicatiedrempels heeft ook gevolgen voor de toepassing van andere regels. Bijvoorbeeld :

- de drempel die van toepassing is op de verplichting om de verdeling in percelen te overwegen, zoals bepaald in artikel 58 van de wet van 17 juni 2016 betreffende overheidsopdrachten, wordt verlaagd van 143.000 euro naar 140.000 euro;
- de drempels die bij verwijzing zijn vastgesteld voor de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in artikel 90, 1° en 2°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 betreffende de plaatsen van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren, worden verlaagd van 143.000 euro naar 140.000 euro, en van 221.000 euro naar 216.000 euro.

De drempelbedragen voor overheidsopdrachten van beperkte waarde (30.000 euro) en opdrachten voor sociale en andere specifieke diensten (750.000 euro), wijzigen niet.

AANDACHTSPUNT

DE EUROPESE VERORDENING HEEFT IN ALLE LIDSTATEN RECHTSTREEKSE UITWERKING. DE BELGISCHE DREMPELS VERGEN NIEUWE BELGISCHE WETGEVENDE INITIATIEVEN. EERLANG WORDT DAN OOK EEN AANGEPAST KB EN MB VERWACH. VOOR DE OPZVB IS DE DREMPEL AL VASTGELEGD OP 140.000 DOOR DE EUROPESE RECHTSTREEKSE WERKING.

AANBEVELING (EU) 2025/2609 VAN DE COMMISSIE VAN 18 DECEMBER 2025 BETREFFENDE DE EUROPESE LIJST VAN BEROEPSZIEKTEN (EUR Lex Document 32025H2609)

DE COMMISSIE BEVEELT NAVOLGENDE AAN betreffende de **lijsten van beroepsziekten**

I. Onverminderd gunstigere nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen wordt de lidstaten aanbevolen om:

1. zo spoedig mogelijk in hun wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen met betrekking tot de wetenschappelijk erkende beroepsziekten die voor schadeloosstelling in aanmerking kunnen komen en waarvoor preventieve maatregelen moeten worden getroffen, de in bijlage I vervatte Europese lijst van beroepsziekten op te nemen;
2. zich ervoor in te zetten in hun wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen een recht op schadeloosstelling wegens beroepsziekte op te nemen van de werknemer die aan een niet in bijlage I voorkomende aandoening lijdt waarvan de beroepsgerelateerde oorsprong en aard kunnen worden vastgesteld, vooral indien deze aandoening in bijlage II voorkomt;
3. maatregelen voor een doeltreffende preventie van de beroepsziekten die in de Europese lijst van beroepsziekten van bijlage I worden vermeld te ontwikkelen en te verbeteren, met actieve inschakeling van alle betrokken actoren en zo nodig uitwisseling van informatie, ervaring en goede praktijken via het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk;
4. gekwantificeerde nationale doelstellingen te formuleren om het aantal gevallen van erkende beroepsziekten omlaag te brengen, waarbij prioriteit wordt toegekend aan de in de Europese lijst van beroepsziekten van bijlage I opgenomen beroepsziekten;
5. de aangifte van alle gevallen van beroepsziekten te waarborgen en hun statistieken van beroepsziekten geleidelijk met de Europese lijst van beroepsziekten van bijlage I verenigbaar te maken en in overeenstemming te brengen met het geharmoniseerde systeem van de Europese statistiek van beroepsziekten, zodat voor elk geval van beroepsziekte informatie over het oorzakelijk agens of de oorzakelijke factor, de medische diagnose en het geslacht van de betrokkene beschikbaar is;
6. een systeem voor informatie- en/of gegevensverzameling betreffende de epidemiologie van de in bijlage II beschreven ziekten of andere beroepsgerelateerde ziekten op te zetten;
7. het onderzoek te bevorderen op het gebied van aandoeningen ten gevolge van beroepsuitoefening, met name wat de in bijlage II beschreven aandoeningen alsmede arbeidsgebonden stoornissen van psychosociale aard betreft;
8. te zorgen voor een ruime verspreiding van documentatie ter ondersteuning van de diagnostiek van op hun nationale lijst voorkomende beroepsziekten, daarbij met name rekening houdend met de door de Commissie uitgebrachte "Information notices on diagnosis of occupational diseases";
9. de statistische en epidemiologische gegevens met betrekking tot op nationaal niveau erkende beroepsziekten aan de Commissie door te geven en voor de belanghebbende kringen toegankelijk te maken, met name via het door het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk opgezette informatienetwerk;

10.te bevorderen dat de nationale gezondheidsstelsels actief bijdragen tot de preventie van beroepsziekten, met name door betere bewustmaking van de gezondheidswerkers teneinde de kennis en de diagnostiek van deze ziekten te verbeteren.

II.De lidstaten zouden zelf, aan de hand van de aldaar geldende wetgeving of nationale praktijken, de criteria voor erkenning van iedere beroepsziekte moeten vastleggen.

III.De lidstaten wordt verzocht de Commissie uiterlijk op 31 december 2026 in kennis te stellen van de maatregelen die zij genomen hebben of overwogen met betrekking tot de in bijlage I onder de nummers 311 tot en met 314 vermelde ziekten en de in bijlage II onder de nummers 2.309, 2.310 en 2.311 vermelde ziekten. De lidstaten zouden de Commissie in kennis moeten stellen van alle nieuwe maatregelen met betrekking tot de uitvoering van deze aanbeveling

In bijlage I bij de aanbeveling, die de Europese lijst van beroepsziekten bevat, zijn dit: asbestose, mesotheliom, veroorzaakt door de inademing van asbeststof, bronchuscarcinoom als complicatie van asbestose, fibroserende aandoeningen van de pleura met restrictieve longfunctiestoornissen, veroorzaakt door asbest, en longkanker veroorzaakt door de inademing van asbeststof.

In bijlage II bij de aanbeveling, die een aanvullende lijst bevat van ziekten die vermoedelijk door de beroepsuitoefening worden veroorzaakt en die in de toekomst in de Europese lijst van beroepsziekten opgenomen zouden kunnen worden, is dit: kanker van het strottenhoofd, veroorzaakt door de inademing van asbeststof.

AANDACHTSPUNT

CONTROLEER IN UW POLIS GEZONDHEIDSZORGEN OF ER DEKKING VERLEEND WORDT CONFORM DEZE LIJST VAN DE EUROPESE AANBEVELING

ARRESTEN EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE UNIE

DISCRIMINATIEVERBOD: HET ARREST VERDUIDELIJKT, HET BEGRIJP DISCRIMINATIE OP GROND VAN ETNISCHE AFSTAMMING ARREST 18/12/25 in zaak C-417/23

De Deense wet op de volkshuisvesting heeft tot doel het percentage sociale gezinswoningen in „transformatiegebieden” te verminderen. Deze gebieden worden onder meer gekenmerkt door het feit dat het aandeel „immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” de afgelopen vijf jaar tot boven de 50 % is gestegen.

Op grond van deze wet is of wordt een deel van de huurovereenkomsten voor sociale gezinswoningen in twee woonwijken van de gemeenten Slagelse en Kopenhagen opgezegd. De Deense rechter die zich over geschillen betreffende deze opzeggingen moet buigen, vraagt zich af of de betrokken regeling directe of indirecte discriminatie op grond van etnische afstamming inhoudt. **Het Hof van Justitie benadrukt dat etnische afstamming op verschillende factoren berust.** Het volstaat niet om uit te gaan van een enkel criterium, zoals nationaliteit of land van geboorte, om te bepalen of iemand tot een etnische groep behoort. Bij het onderzoek of er mogelijk sprake is van **directe discriminatie** moet de nationale rechter nagaan of het criterium in verband met het aandeel immigranten en hun nakomelingen daadwerkelijk is **gebaseerd op de etnische afstamming van de meerderheid van de bewoners** van de „transformatiegebieden” en of zij **daardoor minder gunstig worden behandeld**, bijvoorbeeld wegens een groter risico dat huurovereenkomsten voortijdig worden opgezegd.

Indien de nationale rechter vaststelt dat er mogelijk sprake is van **indirecte discriminatie**, moet hij nagaan of deze desondanks gerechtvaardigd is. **In dit verband moet hij zich er met name van vergewissen dat de betrokken wet een doel van algemeen belang op evenredige wijze nastreeft en in het bijzonder het grondrecht op eerbiediging van de woning.**

Volgens de Deense wet op de volkshuisvesting moeten uiterlijk op 1 januari 2030 ontwikkelingsplannen worden vastgesteld om het percentage sociale gezinswoningen in de zogenaamde „transformatiegebieden” (voorheen „hard gettogebed”) te verminderen. Het gaat om gebieden die worden gekenmerkt door een ongunstige sociaal- economische situatie wat betreft werkloosheid, criminaliteit, onderwijs en/of gemiddeld inkomen, en door het feit dat het aandeel „immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” 1 in deze gebieden de afgelopen vijf jaar tot boven de 50 % is gestegen.

In uitvoering van ontwikkelingsplannen voor de „transformatiegebieden” Ringparken in Slagelse en Mjølnerparken in Kopenhagen, is of wordt een deel van de huurovereenkomsten voor de sociale gezinswoningen in deze gebieden opgezegd. Enkele getroffen huurders betwisten deze maatregelen voor de nationale rechter. Zij menen vooral dat het criterium in

verband met het aandeel „immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” directe of indirecte discriminatie op grond van etnische afstamming vormt, wat volgens het Unierecht 2 verboden is. De Deense rechter aan wie de geschillen zijn voorgelegd, heeft het Hof van Justitie hierover vragen gesteld.

Met betrekking tot de vraag of de Deense wet directe discriminatie 3 inhoudt, merkt het Hof op dat het betrokken criterium doorslaggevend lijkt te zijn om vast te stellen welke „transformatiegebieden” worden geraakt door de vermindering van het aantal sociale gezinswoningen. Het is echter aan de nationale rechter om te onderzoeken of dit criterium een verschil in behandeling op grond van de etnische afstamming van de meerderheid van de bewoners van deze gebieden inhoudt, waardoor de bewoners van die gebieden minder gunstig worden behandeld dan de bewoners van vergelijkbare gebieden waar het percentage immigranten niet tot boven de 50 % is gestegen.

Het Hof legt uit dat het begrip „etnische afstamming” in de zin van het Unierecht op verschillende elementen berust, zoals nationaliteit, godsdienst, taal, culturele en traditionele achtergrond, en leefomstandigheden. Deze afstamming wordt bepaald op basis van een geheel van factoren. Noch het criterium van de nationaliteit, noch dat van het geboorteland van de betrokkene of zijn ouders volstaat op zich om vast te stellen dat een persoon tot een etnische groep behoort. Het enkele feit dat een algemeen criterium in nationale wetgeving meerdere etnische afstammings bestrijkt, sluit daarentegen op zich niet uit dat dit criterium rechtstreeks of onlosmakelijk verband houdt met de etnische afstamming van de betrokken personen. Bovendien kunnen contextuele elementen, zoals de voorbereidende werkzaamheden voor dergelijke wetgeving, bijdragen aan de vaststelling dat het onderzochte criterium directe discriminatie op grond van etnische afstamming vormt.

Wat betreft een mogelijk minder gunstige behandeling, is het Hof voorts van oordeel dat deze voor de bewoners van de „transformatiegebieden” kan bestaan in een verhoogd risico dat hun huurovereenkomsten voortijdig worden opgezegd en dat deze bewoners dus hun woning verliezen. Dit risico lijkt groter te zijn dan in andere woonwijken met een vergelijkbare sociaal-economische situatie, maar waar het aandeel immigranten de in de betreffende wet vastgestelde drempel niet heeft overschreden. Het Hof benadrukt dat ook uit de beledigende of stigmatiserende aard van bepaalde kwalificaties die in wetgeving of in de voorbereidende werkzaamheden daarvan worden gebruikt, kan blijken dat personen van een bepaalde etnische afkomst minder gunstig worden behandeld.

Mocht de nationale rechter vaststellen dat deze wet geen directe discriminatie vormt, dan moet hij tevens nagaan of deze wet **indirecte discriminatie** 4 veroorzaakt. Dit zou het geval zijn wanneer de wet weliswaar schijnbaar neutraal is geformuleerd of wordt toegepast, maar **in de praktijk een bijzonder nadeel veroorzaakt voor personen die tot bepaalde etnische groepen behoren**. In die context herinnert het Hof eraan dat dit nadeel niet noodzakelijkerwijs maar één etnische afstamming hoeft te raken.

Indien de nationale rechter vaststelt dat de betrokken wet een dergelijk bijzonder nadeel veroorzaakt, moet hij ook onderzoeken of de betrokken wet het door de Deense regering aangevoerde doel van algemeen belang nastreeft, namelijk het oplossen van problemen in verband met de sociale samenhang en de integratie in het kader van het Deense stelsel van sociale huisvesting, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel. Dit betekent met name dat moet worden vastgesteld of deze wet, met zijn verplichting om ontwikkelingsplannen vast te stellen, de doelstelling nastreeft om de sociale samenhang op coherente en stelselmatige wijze te bevorderen, ook al geldt deze verplichting niet voor

woonwijken die slechts van „transformatiegebieden” verschillen door het feit dat hun inwoners niet overwegend „immigranten en hun nakomelingen uit niet-westerse landen” zijn. Bij het onderzoek van de rechtvaardiging moet ook rekening worden gehouden met het grondrecht op eerbiediging van de woning.

BIBLIOGRAFIE

1 De la série de meubles « Cord ».

2 De la série « Palais Royal ».

3 Le système USM Haller.

4 Conformément à la directive 2001/29/CE du Parlement européen et du Conseil, du 22 mai 2001, sur l’harmonisation de certains aspects du droit d’auteur et des droits voisins dans la société de l’information.

5 Voir arrêt du 12 septembre 2019, Cofemel, C-683/17 (voir aussi le communiqué de presse n° 109/19).

6 Cette protection vise à protéger des objets qui, tout en étant nouveaux et individualisés, présentent un caractère utilitaire et ont vocation à être produits en série. Elle est destinée à s’appliquer pendant une durée limitée mais suffisante pour permettre de rentabiliser les investissements nécessaires à la création et à la production de ces objets, sans pour autant entraver excessivement la concurrence.

7 La protection par le droit d’auteur, dont la durée est très significativement supérieure, est réservée aux objets méritant d’être qualifiés d’œuvres. Le droit d’auteur protège non pas les idées, mais leurs expressions.

8 Lorsque la réalisation d’un objet a été déterminée par des considérations techniques, par des règles ou par d’autres contraintes, qui n’ont pas laissé de place à l’exercice d’une liberté créative, cet objet ne peut pas constituer une œuvre.

9 Les intentions de l’auteur se situant du côté des idées, elles ne peuvent être protégées que dans la mesure où l’auteur les a exprimées dans l’œuvre.

10 Lorsque l’auteur d’un objet a été inspiré par des objets existants, la protection par le droit d’auteur sera limitée aux éléments créatifs propres à cet auteur.

11 L’utilisation par l’auteur d’un objet de formes déjà disponibles n’exclut pas, en soi, l’originalité de l’objet. En effet, un objet composé uniquement de formes disponibles peut être original lorsque son auteur a exprimé ses choix créatifs dans l’agencement de ces formes.

12 Ainsi que sa présentation dans des expositions d’art ou des musées.

13 Si les possibilités de créativité sont limitées pour des raisons techniques dans le cas d’objets d’arts appliqués, une telle situation n’est pas totalement exclue. À la supposer établie, elle n’est pas constitutive d’une atteinte au droit d’auteur. Afin de constater une éventuelle atteinte au droit d’auteur, il convient d’apprécier la réalité de l’existence d’une telle création similaire indépendante, en tenant compte de tous les éléments pertinents du cas d’espèce, tels qu’ils existaient au moment de la création des objets en question, indépendamment de facteurs extérieurs et postérieurs à celle-ci.

COCLUSIE

Er is sprake van **rechtstreekse discriminatie** op basis van etnische afkomst als de groep een meerderheid vormt en die meerderheid minder gunstig behandeld wordt

Er is sprake van **indirecte discriminatie** als de bepaling geen doel van algemeen belang nastreeft of er een onevenwicht bestaat tussen maatregel en doel, en die een bijzonder onverantwoord nadeel berokkent op basis van etnische afstamming

Het begrip „etnische afstamming” in het Unierecht kan hierbij steunen op verschillende elementen zoals nationaliteit, godsdienst, taal, culturele en traditionele achtergrond, en leefomstandigheden.

ARRÊT 4/12/25 DANS LES AFFAIRES JOINTES C-580/23 | MIO E.A. ET C-795/23 | KONEKTRA

La protection d'objets utilitaires par le droit d'auteur est soumise aux mêmes exigences que pour d'autres objets

Deux fabricants de meubles font valoir, respectivement devant des juridictions en que deux commerçants de meubles ont violé leur droit d'auteur sur certains meubles. 2 et 3

La cour d'appel siégeant à Stockholm et la Cour fédérale de justice allemande ont interrogé la Cour de justice sur **les conditions 4 dans lesquelles un objet utilitaire peut constituer une œuvre des arts** appliqués et donc bénéficier de la protection par le droit d'auteur.

La Cour rappelle 5 que, dans certains cas de figure, un objet peut être protégé tant comme dessin ou modèle 6 que comme œuvre au sens du droit d'auteur 7. Elle précise à cet égard qu'il n'existe pas de rapport de règle et d'exception entre ces deux types distincts de protection. En ce qui concerne la protection comme œuvre au sens du droit d'auteur, l'originalité des objets des arts appliqués doit être appréciée selon les mêmes exigences que celles utilisées pour apprécier celle des autres types d'objets.

Constitue une œuvre, au sens du droit d'auteur, un objet qui reflète la personnalité de son auteur, en manifestant les choix libres et créatifs de celui-ci. Les choix dictés par différentes contraintes, notamment techniques, n'en font pas partie 8. Cela vaut également pour les choix qui, bien que libres, ne portent pas l'empreinte de la personnalité de l'auteur en donnant audit objet un aspect unique. Les intentions de l'auteur lors du processus créatif 9, ses sources d'inspiration 10, l'utilisation de formes déjà disponibles 11, la possibilité d'une création similaire indépendante ou la reconnaissance du même objet par les milieux spécialisés 12 peuvent, le cas échéant, être prises en compte. Toutefois, de telles circonstances ne sont, en tout état de cause, ni nécessaires ni déterminantes pour établir l'originalité de l'objet.

Pour constater **une atteinte au droit d'auteur, il convient de déterminer si des éléments créatifs de l'œuvre protégée ont été repris de manière reconnaissable dans l'objet prétendument contrefaisant.** La même impression visuelle globale créée par les deux objets en conflit et le degré d'originalité de l'œuvre ne sont pas pertinents. La simple possibilité d'une création similaire 13 ne peut justifier le refus de protection

BIBLIOGRAPHIE

¹ De la série de meubles « Cord ».

² De la série « Palais Royal ».

³ Le système USM Haller.

⁴ Conformément à la [directive 2001/29/CE](#) du Parlement européen et du Conseil, du 22 mai 2001, sur l'harmonisation de certains aspects du droit d'auteur et des droits voisins dans la société de l'information.

⁵ Voir arrêt du 12 septembre 2019, Cofemel, [C-683/17](#) (voir aussi le communiqué de presse [n° 109/19](#)).

⁶ Cette protection vise à protéger des objets qui, tout en étant nouveaux et individualisés, présentent un caractère utilitaire et ont vocation à être produits en série. Elle est destinée à s'appliquer pendant une durée limitée mais suffisante pour permettre de rentabiliser les investissements nécessaires à la création et à la production de ces objets, sans pour autant entraver excessivement la concurrence.

⁷ La protection par le droit d'auteur, dont la durée est très significativement supérieure, est réservée aux objets méritant d'être qualifiés d'œuvres. Le droit d'auteur protège non pas les idées, mais uniquement leurs expressions.

⁸ Lorsque la réalisation d'un objet a été déterminée par des considérations techniques, par des règles ou par d'autres contraintes, qui n'ont pas laissé de place à l'exercice d'une liberté créative, cet objet ne peut pas constituer une œuvre.

⁹ Les intentions de l'auteur se situant du côté des idées, elles ne peuvent être protégées que dans la mesure où l'auteur les a exprimées dans l'œuvre.

¹⁰ Lorsque l'auteur d'un objet a été inspiré par des objets existants, la protection par le droit d'auteur sera limitée aux éléments créatifs propres à cet auteur.

¹¹ L'utilisation par l'auteur d'un objet de formes déjà disponibles n'exclut pas, en soi, l'originalité de l'objet. En effet, un objet composé uniquement de formes disponibles peut être original lorsque son auteur a exprimé ses choix créatifs dans l'agencement de ces formes.

¹² Ainsi que sa présentation dans des expositions d'art ou des musées.

¹³ Si les possibilités de créativité sont limitées pour des raisons techniques dans le cas d'objets d'arts appliqués, une telle situation n'est pas totalement exclue. À la supposer établie, elle n'est pas constitutive d'une atteinte au droit d'auteur. Afin de constater une éventuelle atteinte au droit d'auteur, il convient d'apprécier la réalité de l'existence d'une telle création similaire indépendante, en tenant compte de tous les éléments pertinents du cas d'espèce, tels qu'ils existaient au moment de la création des objets en question, indépendamment de facteurs extérieurs et postérieurs à celle-ci.

DE UITSpraak: ARREST 4 december 2025 Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

1) Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij moet aldus worden uitgelegd dat **er geen regel-uitzondering-relatie bestaat tussen modelrechtelijke bescherming en auteursrechtelijke bescherming** in die zin dat bij het onderzoek van de oorspronkelijkheid van voorwerpen van toegepaste kunst hogere eisen moeten worden gesteld dan die welke gelden voor andere soorten werken.

2) Artikel 2, onder a), artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/29 moeten aldus worden uitgelegd dat **onder een werk in de zin van deze bepalingen een voorwerp wordt verstaan dat de persoonlijkheid van de auteur ervan weerspiegelt door uitdrukking te geven aan de vrije en creatieve keuzen van die auteur**. Niet vrij en creatief zijn niet alleen keuzen die zijn ingegeven door verschillende – met name technische – beperkingen waaraan de auteur gebonden is tijdens het creëren van dat voorwerp, maar ook keuzen die weliswaar vrij zijn maar niet de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelen door aan het voorwerp een uniek aspect te geven. Omstandigheden zoals de bedoelingen van die auteur tijdens het scheppingsproces, zijn inspiratiebronnen, het gebruik van reeds beschikbare vormen, de mogelijkheid dat gelijkaardige voorwerpen onafhankelijk worden gecreëerd of de erkenning van dat voorwerp in de vakkringen, kunnen in voorkomend geval in aanmerking worden genomen, maar zijn in elk geval noch noodzakelijk noch doorslaggevend om de oorspronkelijkheid van het voorwerp waarvoor aanspraak op bescherming wordt gemaakt vast te stellen.

3) Artikel 2, onder a), artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/29 moeten aldus worden uitgelegd datom **een inbreuk op het auteursrecht vast te stellen, dient te worden bepaald of creatieve elementen van het beschermde werk op een herkenbare manier zijn overgenomen in het vermeend inbreukmakende voorwerp**. Het feit dat dezelfde algemene visuele indruk wordt gewekt door de twee conflicterende voorwerpen en de mate van oorspronkelijkheid van het betrokken werk zijn irrelevant. Het mogelijke bestaan van een gelijkaardig voorwerp kan niet rechtvaardigen dat bescherming wordt geweigerd.

CONCRETE TOEPASSING VOOR BELGIE

In België beschermt het **auteursrecht** automatisch originele werken (met een 'persoonlijke stempel'), zonder registratie, en geldt tot 70 jaar na de dood van de maker; het beschermt de creatieve expressie (bv. grafische ontwerpen, software, foto's).

Het **modellenrecht** (tekeningen en modellen) beschermt de uiterlijke vormgeving van een product (lijnen, kleuren, vorm) en vereist registratie bij het BOIP (Benelux) of via de EU (Uniemodel) voor bescherming, en biedt 5 jaar bescherming (verlengbaar tot 25 jaar) of 3 jaar voor een niet-geregistreerd Uniemodel tegen bewuste kopieën.

Een werk kan vaak beschermd worden door beide systemen tegelijk, mits aan de specifieke voorwaarden voldaan is: originaliteit (auteursrecht) en nieuwheid/eigen karakter (modellenrecht).

SAMENGEVATTE REGELGEVING VOOR BELGIE

Auteursrecht (Intellectueel eigendom)

- **Wat:** Beschermt de *originele* expressie van een idee (bv. een uniek grafisch ontwerp, software, een foto, een meubelstuk).
- **Vereiste:** Originaliteit (persoonlijke stempel van de maker).
- **Formaliteit:** Automatisch, geen registratie nodig, geen kosten.
- **Duur:** Tot 70 jaar na de dood van de auteur.

Modellenrecht (Tekeningen en modellen)

- **Wat:** Beschermt het *uiterlijk* van een product (vorm, lijnen, kleuren, textuur).
- **Vereiste:** Nieuwheid en een eigen karakter.
- **Formaliteit:**
- **Geregistreerd model:** Registratie via BOIP (Benelux) of EU (Uniemodel).
- **Niet-geregistreerd Uniemodel:** Automatisch voor 3 jaar bij eerste publieke bekendmaking in de EU.
- **Duur:** Geregistreerd: 5 jaar, verlengbaar tot max. 25 jaar; Niet-geregistreerd: 3 jaar (EU).

SAMENLOOP VAN BEIDE IS MOGELIJK: zowel de originele expressie als de uiterlijke vorm kunnen hierdoor beschermd worden

Raad
vanState

REGELMATIGHEIDSNAZICHT PRIJSNAZICHT EN COORDINATIEVERPLICHTINGEN

XIVe KAMER ARREST nr. 264.800 van 12 november 2025 in de zaak A. 235.664/XIV-39.574

Beeoordeling

11. Overeenkomstig artikel 4, eerste lid, van de wet van 17 juni 2016, behandelen de aanbesteders de ondernemers op gelijke en niet- discriminerende wijze en handelen zij op een transparante en proportionele wijze.

Overeenkomstig artikel 81, § 1, van dezelfde wet baseert de aanbestedende overheid de gunning van overheidsopdrachten op de economisch meest voordelige offerte.

Overeenkomstig artikel 83 van dezelfde wet onderzoekt de aanbestedende overheid de regelmatigheid van de offertes en kan de Koning daartoe de bijkomende nadere regels bepalen.

Artikel 76, § 1, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 luidt:

“§ 1. De aanbestedende overheid gaat na of de offertes regelmatig zijn.

De offerte kan substantieel of niet substantieel onregelmatig zijn.

Een offerte is **substantieel onregelmatig** wanneer ze van aard is de inschrijver een **discriminerend voordeel** te bieden, tot **concurrentievervalsing** te leiden, de **beoordeling** van de offerte van de inschrijver **of de vergelijking ervan met de andere offertes te verhinderen**, of de verbintenis van de inschrijver om de opdracht onder de gestelde voorwaarden uit te voeren **onbestaande, onvolledig of onzeker** te maken.

[...]”

Overeenkomstig artikel 76, § 3, van hetzelfde besluit verklaart de aanbestedende overheid, wanneer wordt gebruikgemaakt van een openbare procedure, zoals te dezen, de substantieel onregelmatige offerte nietig.

Het staat in de eerste plaats aan de aanbestedende overheid om te beoordelen of met toepassing van voormeld artikel 76, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 een offerte met een substantiële onregelmatigheid is behept. Het komt aan de Raad van State enkel toe om desgevraagd na te gaan of de aanbestedende overheid is uitgegaan van de **juiste feitelijke gegevens**, of zij die **correct heeft beoordeeld** en of zij op grond daarvan **binnen de perken van de redelijkheid tot haar besluit** is kunnen komen.

Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt in dat het bestuur zijn beslissing op zorgvuldige wijze moet voorbereiden. Dit impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. De overheid is onder meer verplicht om zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van de beslissing en de feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk te onderzoeken, zodat zij met kennis van zaken kan beslissen.

Het beginsel *patere legem quam ipse fecisti* verplicht de aanbestedende overheid er voorts toe de algemene regels die het zelf heeft vastgesteld te eerbiedigen bij de concrete toepassing ervan. Daaruit vloeit voort dat de verwerende partij bij de beoordeling van de offertes gebonden is door de regels die hieromtrent in het bestek zijn vastgesteld.

12. Te dezen heeft de verwerende partij in het kader van een **algemeen prijs- of kostenonderzoek** als bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 aan alle inschrijvers gevraagd om een toelichting te verschaffen omtrent post 01.01.70 ‘werfinrichting’, meer bepaald over de prijsopbouw van deze post.

Na beoordeling van de ontvangen toelichting en meerdere bijkomende bevragingen heeft de verwerende partij de offerte van de verzoekende partij substantieel onregelmatig verklaard met toepassing van voormeld artikel 76, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017, in essentie omdat de kost voor coördinatie van de werken in de andere loten niet is verrekend in post 01.01.70, hetgeen volgens de verwerende partij van aard is de verzoekende partij een discriminerend voordeel te bieden, tot concurrentievervalsing te leiden en de vergelijkbaarheid van haar offerte met die van de andere inschrijvers onmogelijk te maken.

De inhoud van de litigieuze posten 01.01.70 ‘werkinrichting en organisatie’ en 01.01.77 ‘coördinatie van de verschillende werken’, de vragen tot toelichting en antwoorden van de verzoekende partij, evenals de motieven in het verslag van nazicht op grond waarvan besloten wordt tot substantieel onregelmatigverklaring van de offerte van de verzoekende partij, worden hoger weergegeven onder het feitenrelaas onder punt 3.3. Er wordt naar verwezen.

13. Door de verzoekende partij wordt als dusdanig niet betwist dat een schending van de voormelde bestekbepalingen inzake de werfinrichting en coördinatie een substantiële onregelmatigheid inhoudt in de zin van voormeld artikel 76, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017.

Evenmin betwist zij dat de kost voor coördinatie van de werken in de andere loten in haar offerte niet is verrekend in post 01.01.70.

Wel betwist zij de door de verwerende partij gehanteerde interpretatie van de voormelde bestekbepalingen evenals de vaststelling dat haar offerte een afwijking van de voormelde bestekbepalingen zou inhouden.

14. De argumenten die de verzoekende partij aanbrengt, overtuigen de Raad van State niet dat de verwerende partij, door artikel 01.01.77 ‘Coördinatie van de verschillende werken’ van het technisch bestek architectuur in die zin te interpreteren dat de aannemer voor perceel 1 niet alleen dient in te staan voor de coördinatie van de werken uitgevoerd in het kader van zijn eigen perceel en door zijn eigen onderaannemers voor perceel 1 maar ook voor de coördinatie van de werken in de overige percelen, aan de bepalingen van het bestek niet hun juiste draagwijdte en betekenis zou hebben gegeven.

De litigieuze bestekbepalingen maken deel uit van het technisch bestek architectuur. In zoverre de verzoekende partij zonder meer verwijst naar civielrechtelijke interpretatieregels

van overeenkomsten gaat zij eraan voorbij dat het in de eerste plaats aan de aanbestedende overheid staat om de technische eisen in het bestek vast te stellen en te interpreteren. Het is immers zij die haar behoeften bepaalt.

Om een bestekbepaling te interpreteren, dient voorts rekening te worden gehouden met het geheel van de bestekbepalingen.

15. Anders dan hoe de verzoekende partij het ziet, verzetten de bewoordingen in het bestek zich in het voorliggende geval niet tegen de door de verwerende partij gehanteerde interpretatie van artikel 01.01.77 'Coördinatie van de verschillende werken' dat uitdrukkelijk bepaalt dat de opdrachtnemer van perceel 1 moet instaan "voor de coördinatie van de werken in de overige loten". Er valt niet in te zien waarom de aanbestedende overheid deze zinsnede in het bestek zou opnemen als zij enkel een interne coördinatie binnen perceel 1 beoogde. Bovendien is onder deze bepaling ook een "taakstelling van de aannemer bouw" voor "alle loten" opgenomen. Deze bepaling maakt deel uit van artikel 01.01.70, waarvoor aannemers een totale prijs (TP) dienen op te geven. Uit de lezing van beide artikelen, samengenomen, kan worden begrepen dat er op de opdrachtnemer voor perceel 1 wel degelijk een coördinatieverplichting rust voor de overige twee percelen en dat de prijs voor die coördinatie, zoals omschreven in het bestek, bijgevolg vervat moest zijn in de totaalprijs voor artikel 01.01.70.

Ook de verwijzingen in het technisch bestek architectuur naar de verantwoordelijkheid van de aannemer voor perceel 1 voor de "grondige opkuis van de volledige werf", "vooraleer tot de voorlopige oplevering kan worden overgegaan" en dit "ongeacht of de vervuiling door hemzelf, zijn onderaannemer(s) en zijn nevenaannemers werd veroorzaakt", en de verwijzing naar de uitvoeringstermijn van 365 dagen voor de globale opdracht, ondersteunen de door de verwerende partij gehanteerde interpretatie. De verzoekende partij kan ook niet worden gevolgd waar zij stelt dat de taakstelling in artikel 01.01.77 enkel gericht is op de eigen werken van perceel 1, alleen al door de verwijzing erin naar de in artikel 01.01.75A vermelde "eindopkuis".

16. Dat er te dezen geen sprake zou zijn van een volledige pilootaanneming of van een "normale opdracht met pilootaanneming" in de zin zoals uiteengezet door de verzoekende partij en dat dit door de verwerende partij ook wordt erkend, doet geen afbreuk aan het gegeven dat te dezen door de verwerende partij in het bestek wel degelijk in een algemene werfcoördinatieverplichting met de overige loten werd voorzien. Aangenomen wordt dat de aanbestedende overheid de coördinatieverplichting kan invullen overeenkomstig haar eigen behoeften, hetgeen zij te dezen ook blijkt te hebben gedaan. Een en ander verklaart wel het gebrek aan nadere toelichting in het bestek over een zogenaamde pilootcoördinatie, evenals de aanwezigheid in het bestek van een aantal volgens de verzoekende partij met dergelijke pilootcoördinatie moeilijk verzoenbare bepalingen. Ook de vergelijking die de verzoekende partij maakt met een aantal andere bestekken waarin dergelijke pilootaanneming werd gevraagd, is om die reden niet dienstig.

Het gegeven dat er in sommige posten een specifieke coördinatieplicht is opgenomen, al dan niet binnen het eigen perceel, verhindert voorts niet dat er op de 'aannemer bouw' van perceel 1 een algemene coördinatieplicht kan rusten voor de overige percelen. Er blijkt niet waarom een interne coördinatieplicht binnen het eigen perceel, zoals vermeld in bepaalde posten, voormelde (externe) coördinatieverplichting voor de overige percelen zou ontkrachten. Hetzelfde geldt wat de specifieke verwijzing naar de coördinatie met de nevenaannemers van de overige percelen in sommige andere posten betreft. Een aanbestedende overheid kan in het kader van een welbepaalde post specificeren wat de

coördinatieverplichting inhoudt, zonder aan de algemene coördinatieverplichting van de werken in de verschillende percelen afbreuk te doen.

In zoverre de verzoekende partij voorts betoogt dat nergens in de opdrachtdocumenten van de percelen 2 en 3 naar een externe coördinator wordt verwezen, kan zij evenmin worden bijgevallen. Uit het administratief dossier, met name de 'Toelichting grenzen van aanneming' bij post A0.03.12 'grenzen tussen delen van de aanneming' van de algemene technische bepalingen, waarvan niet blijkt dat deze niet bij de opdrachtdocumenten zou zijn gevoegd, blijkt immers dat meermaals naar de aannemer van perceel 1 'ruwbouw en binnenafterwerking' wordt verwezen als diegene die de coördinatielast draagt.

17. Het enkele feit dat ook de derde inschrijver niet in een kost voor de coördinatie heeft voorzien (naast evenmin de kost voor vier andere posten waaronder voorlopige riolering, voorlopige aansluiting van de waterleiding en verlichting van de bouwwerf), toont op zich niet aan dat de verwerende partij aan de voormelde bestekbepaling een onjuiste interpretatie heeft gegeven.

18. Uit de door de gekozen inschrijver verstrekte prijstoelichting (stuk 13 van het administratief dossier), die als vertrouwelijk stuk werd neergelegd en de Raad van State heeft kunnen inzien, blijkt voorts dat de gekozen inschrijver in diens offerte wel degelijk in de gevraagde projectcoördinatie met nevenaannemers heeft voorzien. Een en ander vindt zowel bevestiging in de woordelijke toelichting bij post 01.01.70 als in de bijgevoegde prijsdetaillering, alsook in de omvang van deze post.

19. Gelet op het voorgaande, blijkt niet dat de aanbestedende overheid, door te besluiten dat de offerte van de verzoekende partij afwijkt van het bestek en substantieel onregelmatig is met toepassing van voormeld artikel 76, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 18 januari 2017, de aangevoerde regelgeving en beginselen zou hebben geschonden.

20. Het eerste middel is niet gegrond.

CONCLUSIE

RAAD VAN STATE HERHAALT DE GROTE PRINCIPES van het REGELMATIGHEIDSNACHT

SUBSTANTIEEL ONREGELMATIG:

- discriminerend voordeel
- concurrentievervalsing te
- beoordeling of de vergelijking ervan met de andere offertes te verhinderen,
- onbestaande, onvolledig of onzekere cerbintenis

GROTE BEOORDELINGSVRIJHEID AANBESTEDER

RAAD VAN STATE DOET ENKEL ZORGVULDIGHEIDSNACHT

Dit impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld

- juiste feitelijke gegevens,
- correct heeft beoordeeld
- Besluitvorming binnen de perken van de redelijkheid

BEROEP OP DRAAGKRACHT VAN DERDEN EN VERBINTENIS

VOORZITTER VAN DE XIVe KAMER ARREST nr. 264.870 van 17 november 2025 in de zaak A. 246.143/XIV-39.899

Beoordeling

8. Luidens artikel 78 " van de wet van 17 juni 2016 kan een ondernemer, in voorkomend geval en voor een bepaalde opdracht, om te voldoen aan de selectiecriteria terzake, zich beroepen op de technische en beroepsbekwaamheid van andere entiteiten.

In uitvoering hiervan bepaalt artikel 73, § 1, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 dat een ondernemer zich, overeenkomstig artikel 78 van de wet, voor een welbepaalde opdracht kan beroepen op de draagkracht van andere entiteiten, **ongeacht de juridische aard van zijn band met die entiteiten**, met betrekking tot de in artikelen 68 en 70 bedoelde criteria inzake technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid. Wanneer een ondernemer zich op de draagkracht van andere entiteiten wil beroepen, toont hij ten behoeve van de aanbestedende overheid aan dat hij zal **kunnen beschikken over de nodige middelen**, met name **door overlegging van een verbintenis** daartoe van deze andere entiteiten.

Overeenkomstig artikel 72, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 kunnen ondernemers, in verband met artikel 78 van de wet, gebruik maken van alle passende middelen om ten aanzien van de aanbestedende overheid te bewijzen dat zij de nodige middelen tot hun beschikking zullen hebben.

9. Blijkens de offerte van de verzoekende partij, als vertrouwelijk stuk neergelegd en dat de Raad van State heeft kunnen inzien, wordt in het offerteformulier verklaard dat een gedeelte van de opdracht, namelijk "camera- inspectie + ISO 17025" in onderaanneming wordt gegeven en de onderaannemer "[X] zie bijlage" hiervoor zal worden aangewend. Als bijlage is een **ondergetekende aannemingsovereenkomst tussen** de verzoekende partij en onderaannemer X gevoegd. Daarin verbinden de beide partijen zich ertoe "[i]n het kader van Bestek nr 2023/3046 – reinigen en inspecteren van riolen", "[i]n geval van gunning van deze opdracht aan [de bv W.] te zullen samenwerken voor de uitvoering van de opdracht [waarbij X] als onderaannemer van [de bv W.] meer specifiek de posten van de opdracht [zal] uitvoeren die betrekking hebben op visueel onderzoek volgens ISO 17025 en geaccrediteerd volgens NBN EN 13508-2".

Een ISO 17025-certificaat op naam van onderaannemer X wordt eveneens bij de offerte van de verzoekende partij gevoegd.

10. Door de voornoemde onderaannemingsovereenkomst te ondertekenen, lijkt de onderaannemer X zich **wel degelijk ertoe te hebben verbonden het gedeelte van de opdracht die betrekking heeft op het camera- onderzoek en waarvoor een certificaat ISO 17025 is vereist, waarover X blijkt te beschikken, te zullen uitvoeren.**

De verwerende partij maakt op het eerste gezicht niet aannemelijk, zoals zij stelt in de bestreden beslissing, dat "de niet gedateerde aannemingsovereenkomst [...] geen bevestiging bevat dat, om te beantwoorden aan de selectiecriteria, beroep mag worden gedaan op de middelen van [X]". Als een onderaannemer, die over het vereiste certificaat beschikt, zich er ten aanzien van de inschrijver toe verbindt voor de uitvoering van dit specifiek gedeelte van de opdracht te zullen samenwerken, dan lijkt zij zich ertoe te verbinden de noodzakelijke middelen daarvoor ter beschikking te zullen stellen. Daartoe lijkt op het eerste gezicht niet te zijn vereist dat die aannemingsovereenkomst – die bij de offerte was gevoegd – gedagtekend is en een aannemingsprijs dient te bevatten.

11. Voor zover de verwerende partij zich in de bestreden beslissing beroept op artikel II.2 van het bestek, stelt de Raad van State vast dat luidens deze bepaling, in overeenstemming met voornoemd artikel 72, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017, de inschrijver “de nodige documenten” aan zijn offerte toevoegt “waaruit de verbintenis van deze onderaannemers of van andere entiteiten blijkt om de voor de opdracht noodzakelijke middelen ter beschikking te stellen van de inschrijver”. Artikel II.2 van het bestek lijkt op het eerste gezicht aldus evenmin bijzondere vormvereisten op te leggen aan de draagkrachtverbintenis. Dit lijkt des te meer nu uit de offerte van de gekozen inschrijver, vertrouwelijk stuk dat de Raad van State heeft kunnen inzien, evenmin blijkt dat een dergelijke formele “verbintenis terbeschikkingstelling middelen” van diens onderaannemer voorligt.

De omstandigheid dat een (eenzijdige) “verbintenis terbeschikkingstelling middelen” van dezelfde onderaannemer X voorligt waarbij deze (wel) uitdrukkelijk verklaart “de noodzakelijke middelen” ter beschikking te stellen van een derde inschrijver voor de uitvoering van het betrokken gedeelte van de opdracht, lijkt aan het voorgaande op het eerste gezicht geen afbreuk te doen.

12. Uit het voorgaande blijkt op het eerste gezicht dat de beoordeling door de verwerende partij van de substantiële onregelmatigheid van de offerte van de verzoekende partij, niet wordt geschraagd door deugdelijke en met de nodige zorgvuldigheid vastgestelde motieven. Bijgevolg staat niet langer vast dat de opdracht terecht werd gegund aan de nv D.B.S.

13. Het enige middel is ernstig.

VII. Besluit

14. Het enige middel is in de aangegeven mate ernstig gebleken. De vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid wordt dan ook ingewilligd.

BEROEP OP DE DRAAGKRACHT VAN ANDERE ENTITEITEN

ongeacht de juridische aard van de band met die entiteiten

het kunnen beschikken over de nodige middelen, met name door overlegging van een verbintenis daartoe van deze andere entiteiten volstaat

en als bestek geen vormvereisten voorziet kan een **eenzijdige wilsverklaring** van de onderaannemer voldoende zijn, en als die er is kan er niet tot een substantiële onregelmatigheid besloten worden

We kunnen dan ook maar adviseren **PASSENDE CLAUSULES TE VOORZIEN VOOR DE ONDERAANNEMING**

Deze clausules worden dan in de Masterclass seminars van maart 2026 in een totaal pakket bepalingen over de onderaanneming verder uitgewerkt en toegelicht.

ONWETTIGHEID VAN SELECTIECRITERIUM EN VERHAAL

VOORZITTER XIVe KAMER ARREST nr. 264.925 van 21/11/2025 A. 246.217/XIV-39.905

Beoordeling

8. De verwerende partij werpt een exceptie van niet-ontvankelijkheid van het middel op. Zij betoogt dat het middel, dat kritiek uit op de onwettigheid van het selectiecriterium, **laattijdig** is en dat de verzoekende partij evenmin doet blijken van **het vereiste belang** bij het middel aangezien zij is geselecteerd voor alle percelen waarvoor zij een offerte heeft ingediend.

Een onderzoek en een beoordeling van deze exceptie is slechts noodzakelijk indien het middel ernstig zou worden bevonden, wat, zoals hierna zal blijken, niet het geval is.

Artikel 71 van de wet van 17 juni 2016 luidt:

“Het selectiecriterium of de selectiecriteria kunnen betrekking hebben op:

1° geschiktheid om de beroepsactiviteit uit te oefenen; en/of

2° de economische en financiële draagkracht; en/of

3° de technische en beroepsbekwaamheid.

De aanbestedende overheid mag alleen deze criteria als voorwaarde voor deelname opleggen aan de kandidaten en inschrijvers. Zij beperken deze voorwaarden tot die welke kunnen garanderen dat een kandidaat of inschrijver over de juridische en financiële middelen en de technische bekwaamheden en beroepsbekwaamheden beschikt om de te gunnen opdracht uit te voeren. Alle voorwaarden houden verband met en staan in verhouding tot het voorwerp van de opdracht.

De Koning geeft nadere invulling aan de modaliteiten voor het vaststellen van deze voorwaarden.”

Artikel 65 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 luidt:

“Onverminderd artikel 42, § 3, eerste lid, 2°, van de wet, worden de selectiecriteria alsook de aanvaardbare bewijsmiddelen door de aanbestedende overheid vermeld in de aankondiging van de opdracht of, in afwezigheid van een dergelijke aankondiging, in de opdrachtdocumenten. De aanbestedende overheid is verplicht om elk kwalitatief selectiecriterium van economische, financiële en/of technische aard, te verbinden aan een gepast niveau, behalve wanneer één van de gebruikte criteria zich daar niet toe leent.

Indien de aanbestedende overheid een economisch, financieel of technisch criterium gebruikt dat zich niet leent tot de vaststelling van een niveau, moet dit criterium gepaard gaan met een tweede criterium van dezelfde aard dat zich wel daartoe leent.

Elk criterium moet geformuleerd worden op een voldoende duidelijke wijze teneinde de selectie van de kandidaten of van de inschrijvers toe te laten.”

Luidens punt 1.5.2 van het bestek moet de inschrijver, voor alle percelen waarvoor hij een offerte indient, als operator actief in de voedselketen in België, geregistreerd zijn bij het Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid (FAVV) en beschikken over een ISO- of gelijkwaardig kwaliteitssysteem.

10. De verzoekende partij roept in de eerste plaats de onwettigheid van dit selectiecriterium in, omdat dit onvoldoende duidelijk en precies is, niet aangeeft met welke middelen het bewijs daarvan geleverd moet worden, en in elk geval nalaat daaraan een gepast minimumniveau te verbinden.

Ook al heeft de aanbestedende overheid een beoordelingsruimte bij het vaststellen van de selectiecriteria, dient zij, overeenkomstig artikel 71, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016, deze voorwaarden evenwel te beperken tot die welke kunnen garanderen dat een inschrijver over (onder meer) de technische bekwaamheden en beroepsbekwaamheden beschikt om de te gunnen opdracht uit te voeren, en houden alle voorwaarden verband met en staan ze in verhouding tot het voorwerp van de opdracht. De inschrijvers dienen bijgevolg de bestekbepalingen die op de kwalitatieve selectiecriteria betrekking hebben, te interpreteren **in het licht van het doel van de opdracht en in overeenstemming met de overige bestekbepalingen.**

De verwerende partij lijkt te mogen worden bijgevallen waar zij in haar nota doet gelden dat het gepaste niveau van de selectiecriteria te dezen kan worden afgeleid uit de uitvoerige en nauwkeurige beschrijving van de opdracht in het bestek, zodat de inschrijvers kennis hadden van het exacte voorwerp en de omvang van de opdracht, kennis aan de hand waarvan zij het betrokken selectie criterium naar behoren konden interpreteren. Zij stelt in dit verband dat het voorwerp van de opdracht betrekking heeft op de levering van dranken voor het OCMW van de Stad Brussel en de vzw Resto du coeur - L'Autre Table, aldus aan personen die kwetsbaar zijn door hun levensomstandigheden, en zij om die reden veel belang hecht aan de kwaliteit van de aangeboden producten en het naleven van de hygiënevoorschriften; dat de beschrijving van de technische specificaties die in het bestek zijn opgenomen, aantoont welk belang zij hecht aan goede productie- en hygiënepraktijken, etikettering, vervaldatum en de traceerbaarheid van producten, alsook aan de eisen inzake de verpakking, het transport van de producten, en dat wordt voorzien in een systematische controle op eventuele afwijkingen van de technische specificaties van het bestek. Anders dan de verzoekende partij stelt ter terechtzitting, betreft dit geen “retro-actieve” interpretatie van de betrokken bestekbepalingen.

Gelet op deze elementen lijkt de verwerende partij op het eerste gezicht met het vereisen dat de inschrijver als operator actief in de voedselketen in België een ISO- of gelijkwaardig kwaliteitssysteem voorlegt als bewijs van zijn technische en beroepsbekwaamheid een voldoende duidelijk selectie criterium te hebben bepaald. De verzoekende partij stelt zelf dat zij het selectie criterium heeft begrepen als een verwijzing naar de algemene ISO-standaard inzake kwaliteitsmanagement (ISO-9001), en haar offerte in die veronderstelling heeft ingediend; dat dit de meest logische interpretatie van dit voorschrift betreft, gelet op de verwijzing naar een “kwaliteitssysteem”, en het feit dat ISO-9001 wellicht de bekendste ISO-standaard is. De verwerende partij beaamt dat **dit ISO-9001 certificaat**, dat de kwaliteitsmanagementsystemen betreft, volstaat, doch zij maakt op het eerste gezicht aannemelijk dat, gelet op de libellering “**of gelijkwaardig kwaliteitssysteem**”, de certificeringen die gebaseerd zijn op een gestructureerd en internationaal erkend managementsysteem met eisen die vergelijkbaar zijn met of strenger zijn dan de ISO-norm, als gelijkwaardig kunnen worden beschouwd, zoals een ‘ISO-22000’-certificaat (beheer van de voedselveiligheid) of een ‘BRCGS’-certificaat (afkomstig van ‘BRCGS Storage & Distribution, IFS Logistics’); dat deze certificaten door professionals als gelijkwaardig worden beschouwd aangezien ze de conformiteit, traceerbaarheid en beheersing van de processen garanderen die van toepassing zijn op de opslag en distributie van dranken voor consumptie. De verwerende partij maakt op het eerste gezicht aannemelijk dat het vereisen van een ISO- of gelijkwaardig kwaliteitssysteem dan ook verband houdt met en evenredig is aan het voorwerp en het doel van de opdracht, en de voormelde interpretatie in die context logisch en duidelijk is. Het gepaste niveau van het gevraagde kwaliteitssysteem lijkt te dezen immers

te kunnen worden afgeleid, eensdeels uit de omschrijving van de betrokken selectie-eis zelf en anderdeels uit de samenlezing met de overige bestekbepalingen. De verzoekende partij diende als operator actief in de voedselketen in België voldoende bekend te zijn met de in het bestek opgenomen kwaliteitsvereisten met de erkende managementsystemen en daaraan gekoppelde certificeringen van toepassing op de opslag en distributie van dranken voor consumptie.

In het licht van deze voorgaanden, lijkt de libellering van de geviseerde selectie-eis de inschrijvers op het eerste gezicht niet te hebben verhinderd deze naar behoren te begrijpen en te interpreteren als **het beschikken over een managementsysteem dat de conformiteit, traceerbaarheid en beheersing van de processen garandeert die van toepassing zijn op de opslag en distributie van dranken voor consumptie.**

De verzoekende partij wordt dan ook niet bijgevalen in zoverre zij de onwettigheid van de betrokken selectie-eis inroept.

11. De voldoende nauwkeurige omschrijving van het betrokken selectiecriterium samen gelezen met de bestekbepalingen betreffende het voorwerp en het doel van de opdracht in het bestek lijkt op het eerste gezicht ook meteen de mogelijkheid weg te nemen voor de aanbestedende overheid om dit selectiecriterium arbitrair in te vullen, zoals de verzoekende partij vreest.

Wanneer er, zoals te dezen, volgens de aanbestedende overheid, geen probleem is gerezen inzake de kwalitatieve selectie van de inschrijvers, lijkt het motief in het gunningverslag bij elk van de inschrijvers dat zij het bewijs leveren van “ISO-certificering of gelijkwaardig”, op het eerste gezicht dan ook afdoende.

De verzoekende partij maakt op het eerste gezicht niet aannemelijk dat de verwerende partij in dergelijke omstandigheden een ruimere formele motivering diende op te nemen.

12. De verzoekende partij maakt in haar verzoekschrift ten slotte een voorbehoud wat de inhoudelijke beoordeling van de verscheidene aangebrachte certificaten betreft.

De vaststelling in het gunningsverslag dat de gekozen inschrijvers beschikken over een ISO- of gelijkwaardig kwaliteitssysteem lijkt evenwel op het eerste gezicht steun te vinden in het administratief dossier.

De nv T. heeft meerdere certificaten bijgebracht,

De nv S. heeft, zoals toegelicht door de verwerende partij in de nota, bij haar offerte een ISO-22000 certificaat gevoegd voor een managementsysteem van voedselveiligheid.

Door te beslissen dat de gekozen inschrijvers **beschikken over een ISO- of gelijkwaardig kwaliteitssysteem, heeft de verwerende partij op het eerste gezicht dan ook aan het betrokken selectiecriterium een invulling gegeven overeenkomstig haar eigen bestekbepaling.** De verzoekende partij maakt een schending van het materieel motiveringsbeginsel en van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti* niet aannemelijk.

13. Het enig middel is niet ernstig.

CONCLUSIE HERHALING VAN DE SELECTIE EISEN

De omschrijving van de selectiecriteria en de interpretatie behoren tot de bevoegdheid van de aanbesteder als ze maar proportioneel zijn en in verhouding staan tot het voorwerp van de opdracht.

Als dit duidelijk is staat het de aanbesteder vrij om het bewijs via genorende certificaten of gelijkwaardige te aanvaarden`

FORMELE MOTIVERINGSPLICHT

VOORZITTER XIVe KAMER ARREST nr. 264.881 18 /11/2025 zaak A. 246.198/XIV-39.903

Beoordeling

22. De verzoekende partij doet in haar derde middel in essentie gelden dat de bestreden beslissing niet afdoende formeel is gemotiveerd. Zij verwijst daarbij naar het arrest nr. 257.165 van 8 augustus 2023 (ECLI:BE:RVSCE:2023:ARR.257.165) van de Raad van State.

23. Luidens artikel 4, eerste lid, 8°, van de wet van 17 juni 2013 stelt een aanbestedende instantie in het kader van de plaatsing van een opdracht een gemotiveerde gunningsbeslissing op wanneer ze een opdracht gunt, ongeacht de procedure. Voorts bepaalt, wat **de formele motivering** van een gunningsbeslissing betreft, artikel 5 van de wet van 17 juni 2013 dat die beslissing **een reeks vermeldingen moet bevatten**, waaronder (9°) **de namen van de gekozen inschrijver of de gekozen deelnemer of deelnemers bij de raamovereenkomst en van de deelnemers en inschrijvers van wie de regelmatige offerte niet werd gekozen en de juridische en feitelijke motieven, waaronder de kenmerken en relatieve voordelen van de gekozen offerte**, voor de beslissingen die daarop betrekking hebben.

De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 verplichten de administratieve overheid in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op “afdoende” wijze.

De formele motiveringsplicht vereist dat de niet-gekozen inschrijver op grond van de motivering in de gunningsbeslissing en het verslag van nazicht waarop deze beslissing steunt, afdoende te weten komt waarom de aanbestedende overheid, in het licht van de gunningscriteria, de voorkeur geeft aan deze of gene offerte.

Voorts valt op te merken dat het op een bepaalde overheidsopdracht van toepassing zijnde bestek op het eerste gezicht niet de in de wet van 29 juli 1991 bedoelde individuele strekking heeft, en dienvolgens niet onderworpen lijkt te zijn aan de bepalingen ervan. Zoals reeds werd uiteengezet bij de beoordeling van het eerste middel houdt het **zorgvuldigheidsbeginsel** onder meer in dat het bestuur zijn beslissing op zorgvuldige wijze moet voorbereiden.

24. Uit de stukken van het administratief dossier blijkt dat de verwerende partij op 23 juli 2025 de eerste gunningsbeslissing van 30 juni 2025 heeft ingetrokken en dat zij daarbij onder meer overwogen heeft “dat de in het verzoekschrift [van de verzoekende] voldoende ernstig zijn om te onderzoeken of deze enigszins de wettigheid van de genomen gunningbeslissing zouden kunnen aantasten”. De verwerende partij lijkt aldus een eerste gunningsbeslissing te hebben ingetrokken, opdat zij de door de verzoekende partij opgeworpen grieven waarin de wettigheid van de twee gunningscriteria werd betwist, kon onderzoeken. In die zin verschilt de voorliggende zaak reeds van de zaak die heeft geleid tot het arrest waar de verzoekende partij naar verwijst.

25. Voorts blijkt uit de uitdrukkelijke motivering van de bestreden beslissing, zoals hoger weergegeven onder punt 3.7. van het feitenrelaas, dat de verwerende partij de door de verzoekende partij eerder opgeworpen kritieken “aan een grondig en nauwlettend technisch onderzoek heeft onderworpen” en daarbij heeft vastgesteld dat de in het bestek bepaalde gunningscriteria “zonder enige technische twijfel garant konden staan voor de gunning van de economisch meest voordelige offerte”.

In zoverre het middel ervan uitgaat dat geen bijkomend onderzoek zou hebben plaatsgevonden, lijkt het alvast feitelijke grondslag te missen.

26. Uit de bestreden beslissing en het verslag van nazicht waarop zij steunt, blijkt bovendien dat de offerte van de gekozen inschrijver regelmatig werd bevonden. Indien uit het administratief dossier blijkt dat de regelmatigheid van de offertes wel degelijk werd onderzocht en dat er daarbij geen bijzondere problemen zijn gerezen, **vereist de formelemotiveringsplicht niet dat dit regelmatigheidsonderzoek *in extenso* wordt weergegeven in het verslag van nazicht** of in de bestreden gunningsbeslissing. Zoals reeds gebleken is uit de beoordeling van het tweede middel, lijkt dit te dezen het geval te zijn wat de offerte van de gekozen inschrijver betreft.

Ook lijkt op basis van het verslag van nazicht op het eerste gezicht duidelijk geweten waarom aan de offertes een welbepaald aantal punten werd toegekend, zodat achteraf elke inschrijver kon nagaan of de puntentoekenning rechtmatig was gebeurd.

In de concrete omstandigheden van deze zaak maakt de verzoekende partij dan ook niet aannemelijk dat de bestreden beslissing, te samen gelezen met het verslag van nazicht en de opdrachtdocumenten, **haar niet in staat zou hebben gesteld om met kennis van zaken te oordelen of het zin had zich in rechte te verweren tegen de bestreden beslissing.**

27. Het derde middel is niet ernstig.

CONCLUSIE VERPLICHTE INHOUD VAN DE FORMELE MOTIVERINGSPLICHT

De aanbesteder beschikt overeen ruime beoordelingsvrijheid omtrent de ingediende offertes als er maar een formele motivering is.

Een formele motivering moet een reeks vermeldingen bevatten, waaronder

- de namen van de gekozen inschrijver of de gekozen deelnemer of deelnemers bij de raamovereenkomst
- en van de deelnemers en inschrijvers van wie de regelmatige offerte niet werd gekozen
- en de juridische en feitelijke motieven, waaronder de kenmerken en relatieve voordelen van de gekozen offerte ten overstaan van de andere

De formelemotiveringsplicht Vereist niet dat het regelmatigheidsonderzoek *in extenso* wordt weergegeven in het verslag van nazicht of de gunningbeslissing

De formelemotiveringsplicht Vereist wel dat het verslag of de beslissing alle elementen vervat die de deelnemers in staat stellen om met kennis van zaken te oordelen of het zin had zich in rechte te verweren tegen de bestreden beslissing.

MATERIELE MOTIVERINGSPLICHT BIJ STOPZETTING OPZVB WEGENS OVERSCHRIJDEN DREMPEL

ARREST VOORZITTER XIVE KAMER nr. 265.078 van 5/12/2025 lin A. 246.351-XIV-39.913

Beoordeling

8. In een enig middel betoogt de verzoekende partij dat het motief om de opdracht stop te zetten ondeugdelijk is. Immers, **de bewering dat de inschrijvingsprijs die werd ontvangen hoger is dan de toegestane grens van de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking is feitelijk niet correct.**

9. Artikel 85, eerste lid, van de wet van 17 juni 2016 luidt:

“Het volgen van een procedure houdt geen verplichting in tot het gunnen of het sluiten van de opdracht. De aanbestedende overheid kan zowel afzien van het gunnen of het sluiten van de opdracht als de procedure herbeginnen, desnoods op een andere wijze”.

In het kader van voornoemde bepaling 85 geldt dat de toewijzing van een overheidsopdracht ertoe strekt aan de behoeften van de aanbestedende overheid te voldoen. De aanbestedende overheid beschikt in principe dan ook over een beoordelingsruimte bij het nemen van een beslissing om een overheidsopdracht al dan niet toe te wijzen en om de toewijzingsprocedure al dan niet stop te zetten. Wel mag zij daarbij niet willekeurig te werk gaan en moet die beslissing steunen op deugdelijke motieven die de beslissing kunnen dragen.

Met andere woorden, hoewel een aanbestedende overheid ter zake dus beschikt over een **discretionaire beoordelingsbevoegdheid**, waarbij de Raad van State zich niet in de plaats mag stellen van de verwerende partij, mag deze laatste **niet willekeurig** te werk gaan en moet **de stopzettingsbeslissing steunen op in feite en in rechte deugdelijke motieven** die de beslissing kunnen dragen. Echter enkel een beslissing tot niet-gunning die reeds op het eerste gezicht als onwettig, onzorgvuldig of onredelijk dient te worden aangemerkt, dient te worden gesanctioneerd met een schorsing van haar uitvoering.

10. In de mate de verwerende partij in haar nota aanvoert dat het middel niet ontvankelijk is in zoverre het is gesteund op een schending van het verbod van willekeur omdat niet kan worden achterhaald waarom de verzoekende partij het middel eveneens neemt uit het verbod op willekeur, wordt zij niet bijgevalen. Het verbod van willekeur vloeit immers voort uit artikel 85 van de wet van 17 juni 2016 waarvan de schending is ingeroepen omdat er volgens de verzoekende partij geen deugdelijke motieven voor de stopzetting van de opdracht zouden zijn. Het is een raadsel te noemen dat de verwerende partij niet uit het verzoekschrift zou kunnen achterhalen waarin de schending van dat verbod zou zijn gelegen.

11. Zoals uit de uiteenzetting van het enig middel is gebleken, ontwikkelt de verzoekende partij het middel in essentie vanuit een **schending van de materiële motiveringsplicht**.

12. De materiële motiveringsplicht houdt in dat **iedere administratieve rechtshandeling moet steunen op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren is bewezen en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen.**

Bij de beoordeling van de naleving van de materiële motiveringsplicht is de Raad van State niet bevoegd om zijn oordeel omtrent de feiten in de plaats te stellen van het oordeel van de administratieve overheid. Hij is enkel bevoegd om desgevraagd na te gaan of de beslissing met de vereiste zorgvuldigheid is genomen, of zij is uitgegaan van de correcte

feitelijke gegevens, of zij die met de vereiste zorgvuldigheid heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan binnen de perken van de redelijkheid tot haar beslissing is kunnen komen. 13. Te dezen blijkt dat de opdracht zou worden gesloten voor een duur van 120 maanden. Er werd op grond van die raming voorgesteld de opdracht te gunnen bij wijze van de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking. In het bijzonder bestek dat de opdracht beheerst, is te lezen:

“Overeenkomstig artikel 41, § 1, 1° (het geraamde bedrag excl. btw bereikt de drempel van 221.000 euro niet) van de wet van 17 juni 2016, wordt de opdracht gegund bij wijze van de **vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking**”.

Uit het administratief dossier blijkt dat bij de goedkeuring van de opdracht en de raming ervan, bij besluit van 2 mei 2025 van het college van burgemeester en schepenen van de verwerende partij, is uitgegaan van de “totale inkomsten” voor de bepaling van de raming. De gemeenteraad sloot zich daarbij aan op 26 mei 2025.

14. Wanneer in de bestreden beslissing de verwerende partij, zoals te dezen, de **stopzetting motiveert omdat “[d]e inschrijvingsprijs hoger [is] dan de toegestane grens van de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking**” en dat “[r]ekening houdende met het voorgaande, het aangewezen [is] af te zien van de gunning van deze opdracht en een open procedure op te starten” (*supra* punt 3.5), lijkt dit, naar redelijkheid, eveneens zo te moeten worden gelezen dat de inschrijvingsprijs aangeboden door de verzoekende partij duidelijk heeft gemaakt dat de grens om de gekozen (vereenvoudigde) onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking aan te wenden, niet op de toegestane manier is bepaald en dat zij op die reden besliste de plaatsingsprocedure stop te zetten.

Uit artikel 7 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 ‘plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren’ (hierna: koninklijk besluit van 18 april 2017) volgt immers eensdeels dat bij de berekening van de waarde van een raamovereenkomst wordt uitgegaan van de geraamde maximale waarde, exclusief belasting over de toegevoegde waarde, voor de totale duur van de raamovereenkomst en anderdeels dat de raming van opdrachten voor diensten de totale vergoeding van de dienstverlener omvat.

15. Hoewel de motivering van de bestreden beslissing allicht duidelijker, minstens inzichtelijker/pedagogischer kon worden geformuleerd, blijkt uit de toelichting die de verwerende partij in de nota geeft – en die grondslag vindt in de bewoordingen van de bestreden beslissing en in het administratief dossier –, moet worden begrepen in die zin **dat kan worden getwijfeld aan de juistheid van de raming en dat dat gebrek er naar alle waarschijnlijkheid toe heeft geleid dat op onwettige wijze de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking is aangewend, met een beperking van de mededinging tot gevolg.**

Prima facie lijkt het de verwerende partij echter niet te kunnen worden verweten dat zij, wanneer zij dat inziet, **op grond van dat (voortschrijdend) inzicht** de gekozen plaatsingsprocedure stopzet teneinde de vrije mededinging te garanderen en, aldus, de openstelling van de markt om tot een zo ruim mogelijke mededinging te komen, wat immers een essentieel kernbeginsel van het overheidsopdrachtenrecht is.

16. In de mate de verzoekende partij op de terechtzitting nog aanvoert dat de verwerende partij niet doet blijken of en hoe de waarde van de opdracht werd onderzocht en, zelfs ook nu niet, uiteenzet welke nu de waarde van de opdracht eigenlijk is, noch doet blijken rekening te hebben gehouden met de investeringen door de opdrachtnemer, enzovoort,

geeft zij een wending aan haar middel die niet blijkt uit de uiteenzetting in het verzoekschrift noch toont zij aan of maakt zij aannemelijk dat zij dat niet eerder kon doen.

17. Uit de voorgaande overwegingen volgt dat niet door deverzoekende partij aannemelijk is gemaakt dat de bestreden beslissing niet op deugdelijke motieven steunt. **De verwerende partij is niet willekeurig te werk gegaan, noch heeft zij de perken van de redelijkheid overschreden door op de bewuste wijze te hebben gehandeld.**

Een schending van de in het enig middel ingeroepen bepaling en beginselen is niet aannemelijk gemaakt.

VII. Besluit

18. Het enig middel is niet ernstig gebleken. De vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid wordt dan ook verworpen.

CONCLUSIE MATERIELE MOTIVERINGSPLICHT

De aanbestedder beschikt over een discretionnaire bevoegdheid een opdracht te gunnen of niet en de procedure stop te zetten

Hierbij moet iedere administratieve rechtshandeling steunen op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren is bewezen en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen

De oorspronkelijke foutieve raming van de waarde van de opdracht welke aanleiding gaf toteen onwettige procedurekeuze voldoet ter verantwoording en maakt duidelijk dat de aanbestedder niet willekeurig te werk ging.

De materiele motiveringsplicht houdt wel in dat deze feitelijke gegevens ook in de beslissing opgenomen worden

news.belgium

FOD Kanselarij van de Eerste Minister

De Ministerraad van 19 december 2025 keurde een koninklijk besluit goed waarbij het koninklijk besluit van 19 november 1998 aangepast wordt rond het ziektebriefje. Het maximum aantal keer dat men kan afwezig zijn voor één dag wegens ziekte zonder attest wordt vanaf 1 januari 2026 verlaagd van drie naar twee keer op jaarbasis.

Ministerraad van 23 december 2025
nota federaal aankoopbeleid 2025-2029.

De nota federaal aankoopbeleid 2025-2029 is opgesteld in uitvoering van artikel 8 van het koninklijk besluit van 21 juli 2023 inzake de federaal gecentraliseerde overheidsopdrachten in het kader van het federaal aankoopbeleid, dat **vier doelstellingen** nastreeft:

- de doeltreffendheid van de bestaande gezamenlijke federale aankoopvormen voor de overheidsopdrachten van diensten en leveringen in de klassieke sectoren verhogen
- een efficiënt model van samenwerking tussen de bestaande overheidsdiensten implementeren op basis van een consensusmodel
- de participatiegraad van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) aan overheidsopdrachten verbeteren en innovatie stimuleren
- het duurzame karakter van de overheidsopdrachten bevorderen op het vlak van milieugerelateerde, innovatieve, sociale en ethische aspecten

Op basis van bovenvermeld koninklijk besluit, vormen de volgende punten de kern van de nota federaal aankoopbeleid 2025-2029:

- optimaliseren van het gemeenschappelijke aankoopmodel
- een aankoopstrategie gefocust op meer kmo-participatie, duurzaamheid en innovatie
- de federale aankoopfunctie professionaliseren en de ondersteuning van de federale aankopers verbeteren
- verdere investeringen in het platform e-Procurement

10 DECEMBER 2025. - Omzendbrief nr. 762. - Aanpassing van het bedrag van de kilometervergoeding. - Periode van 1 januari 2026 t.e.m. 31 maart 2026

Met toepassing van artikel 74 van het koninklijk besluit van 13 juli 2017 tot vaststelling van de toelagen en vergoedingen van de personeelsleden van het federaal openbaar ambt, wordt het bedrag van de kilometervergoeding vastgesteld op 0,4326 euro per kilometer voor de periode van 1 januari 2026 tot 31 maart 2026. **Eerstvolgende aanpassing 1 april**

Mededeling 6 januari 26

De spilindex werd overschreden in december 2025. Conform het indexeringsmechanisme dat van kracht is in de openbare sector, worden de wedden, toelagen en vergoedingen drie maanden na deze overschrijding met 2% verhoogd.

Vanaf 1 maart 2026 zal deze verhoging van toepassing zijn op het personeel van de federale administratie

Mededeling 12 januari

De Europese Commissie organiseert een **openbare raadpleging over de herziening van de Europese regels inzake overheidsopdrachten**. Doel is om praktijkervaringen en suggesties te verzamelen om het huidige kader te vereenvoudigen en beter af te stemmen op de noden van de publieke sector.

- **Tot en met 26 januari 2026** kunnen **overheidsinstanties en publieke aankopers** hun input geven via [een online vragenlijst](#) op het **Have Your Say-portaal** van de Europese Commissie.

De huidige regels, die dateren van 2014, worden in de praktijk vaak als complex ervaren en sluiten niet altijd aan bij actuele beleidsprioriteiten zoals duurzaamheid, innovatie en strategische autonomie. Met deze herziening wil de Commissie onder meer:

- aanbestedingsprocedures **vereenvoudigen en moderniseren**;
- de **efficiëntie en rechtszekerheid** voor aanbestedende overheden versterken;
- overheidsopdrachten beter inzetten als **strategisch beleidsinstrument**.

De resultaten van de raadpleging zullen **bijdragen aan een wetgevingsvoorstel** dat wordt verwacht in het **tweede kwartaal van 2026**.

Uw praktijkervaring als aanbestedende overheid of publieke aankoper is essentieel om te komen tot duidelijke, werkbare en toekomstgerichte regels.

FOD ECONOMIE KMO MIDDENSTAND

INDEXCIJFER VAN DE CONSUMPTIEPRIJZEN VAN DE MAAND DECEMBER 2025

De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie deelt mee dat het **indexcijfer van de consumptieprijsen voor de maand december 2025, 136.29 punten** bedraagt, tegenover 136.20 punten in november 2025, hetgeen een stijging van 0.09 punt of 0.07% betekent.

De gezondheidsindex, zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad van 27 april 2015), bedraagt **136.69 punten** voor de maand december 2025.

De afgevlakte gezondheidsindex zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad van 27 april 2015), bedraagt **133.33 punten** voor de maand december 2025

KMO'S EN OVERHEIDSOPDRACHTEN: UNIZO TOONT DE WEG TIEN CONCRETE VERBETERINGSVOORSTELLEN

Alles kan beter, en dat geldt ook voor overheidsopdrachten. In een recent rapport lijstte het Europees Parlement nogmaals een aantal pijnpunten op. Vergeleken met zo'n tien jaar geleden blijkt het concurrentieniveau te zijn gedaald. Ondanks het Europese kader blijft het aantal grensoverschrijdende opdrachten beperkt tot slechts 5 % van het totaal aan aanbestedingen, en hoewel de gunning van een overheidsopdracht al lang niet meer op de enkele basis van prijs hoeft te zijn gebaseerd, wordt in de meeste gevallen enkel dit gunningscriterium toegepast. In sommige Europese lidstaten gaat het over 95% van alle opdrachten!

Bovendien blijft de deelname van kleine en middelgrote ondernemingen aan aanbestedingen zorgwekkend laag. Het Europees Parlement wijst in dit verband op de grote omvang van opdrachten, de onevenredige administratieve vereisten, een gebrek aan ondersteuning, onduidelijkheid in de opdrachtdocumenten en terugkerende betalingsachterstanden. Het klinkt ons, Belgen, bekend in de oren. Want hoewel de wetgeving recent is gewijzigd, en bijvoorbeeld voorschotten en biedvergoedingen mogelijk zijn, blijft de participatie van kmo's al te laag. Nochtans zijn overheidsopdrachten goed voor ongeveer 14 % van het bruto binnenlands product van de EU, en is meer dan 95 % van de Belgische ondernemingen klein of middelgroot van aard. Een betere match moet mogelijk zijn.

UNIZO bracht de belangrijkste drempels in kaart en heeft tien concrete voorstellen voor kmo-vriendelijke overheidsopdrachten.

1. Het regelgevend kader

Het kader is complex. Te complex. Procedures duren lang, en een enkele vergissing kan grote gevolgen hebben. Eerder stelde het Europees Parlement daarom voor de drempelbedragen voor leveringen en diensten gevoelig op te trekken, zodat dit soort opdrachten minder snel Europees moeten worden aanbesteed. Europese opdrachten verlopen namelijk vaker volgens strenge, complexe en langdurende procedures. Daarnaast suggereerde het Europees Parlement om soepeler om te springen met onregelmatigheden. Kleine, administratieve vergissingen zouden niet meteen tot wering van een offerte mogen leiden. Dit wordt nu ook door UNIZO bepleit. De tijd van ondernemers dient uit te gaan naar de offerte zelf, en niet naar het invullen van complexe documenten zoals het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Een vereenvoudiging dringt zich hier op. In die zin valt het ook te betreuren dat de Belgische wetgever destijds heeft voorzien in een strenge sanctie – de substantiële onregelmatigheid – van een offerte, wanneer het UEA ontbreekt. Eenzelfde sanctie geldt overigens voor fouten tegen de handtekeningvereisten, en ook hier pleit UNIZO voor meer soepelheid en uniformiteit. De unie vraagt enerzijds voor een uniforme benadering, zodat de ondertekening van een offerte in elke procedure vereist is, maar pleit tegelijk ook voor zekere clementie: een wettelijk verankerde regularisatiemogelijkheid, zodat kwesties inzake vertegenwoordigingsbevoegdheid tijdig uitgeklaard kunnen worden. Ten slotte stelt UNIZO een aantal kritische vragen bij de biedvergoeding en het voorlopige klassement. Een wetswijziging eind 2023 verplicht aanbesteders tot toekennen van een biedvergoeding wanneer de indiening van offertes gepaard gaat met aanleveren van prototypes, maquettes of grafische ontwerpen. Al te vaak blijft die regel dode letter, omdat aanbesteders voor die procedures kiezen waarbij de biedvergoeding niet vereist is, of door een en ander in de opdracht anders te omschrijven. Zo leidt het aanbieden van 'een plan van aanpak' of het voorstellen van 'een projectvisie' niet tot toekenning van een biedvergoeding, ofschoon de uitwerking ervan verre van kosteloos is. Ook de nieuwe regeling inzake het voorlopig klassement lijkt niet aan de noden te voldoen. In een beperkt aantal gevallen

dienen aanbesteders onmiddellijk na opening van de offertes aan inschrijvers hun eigen plaats in het voorlopig klassement mee te delen. Die mededeling geeft geen inzage in de concurrentie of de geboden prijzen, en bevat dus veel minder informatie dan het eigenlijke proces-verbaal van opening. UNIZO pleit voor meer transparantie. En inderdaad: de regeling inzake het voorlopig klassement oogt wat vreemd. De regeling had onder meer tot doel inschrijvers toe te laten hun planning eerder op te maken. Zo kon tot betere en snellere uitvoering van de opdracht worden overgegaan. Echter: de informatie uit het voorlopig klassement mag niet worden gedeeld, zelfs niet met onderaannemers. Men kan zich dan ook afvragen welk nuttig effect op de planning en uitvoering de info heeft, als aannemers op basis van het voorlopig klassement een werkplanning maken maar onderaannemers daarbij niet mogen betrekken... Het in een openbare procedure eenvoudigweg bekendmaken van het proces-verbaal van opening, met opgave van de totaalprijzen, biedt meer info, oogt transparanter, en is ook voor aanbesteders eenvoudig uit te voeren.

2. De opdrachten van beperkte waarde

De opdrachten tegen aanvaarde factuur zijn het laaghangende fruit in overheidsopdrachten. Deze overeenkomsten komen snel en met een minimum aan administratie tot stand. Opdrachten met een geraamde waarde onder de 30.000 euro laten kmo's toe referenties op te bouwen, en de samenwerking met lokale aanbesteders op gang te brengen. De procedure omvat weinig meer dan een simpele prijsvraag per mail, zonder bestek of gebruik van eProcurement. Het rigide kader van de wet, met afzonderlijke selectie- en gunningscriteria en een complex prijs- en kostenonderzoek, is niet aan de orde. Het vaker gebruiken van deze procedure kan de positie van kmo's dus zeker versterken. Het optrekken van de drempel, zoals UNIZO voorstelt, tot 50.000 euro, is daarom te overwegen. Anderzijds leidt de soepelheid van de procedure ook tot minder procedurele waarborgen en een lagere rechtsbescherming. Correcte rapportering en monitoring lijkt absoluut noodzakelijk, teneinde te vermijden dat meer soepelheid precies leidt tot meer favoritisme, ongeoorloofde voorkeursbehandelingen of weinig gemotiveerde gunningsbesluiten.

3. Meer kennis

Net zoals kleine ondernemers niet beschikken over een eigen juridische dienst, staan ook lokale aankopers er soms alleen voor. De functie van aankoper lijkt stilaan een knelpuntberoep, want naast het complexe overheidsopdrachtenrecht, vereist de functie ook kennis van andere wetgeving zoals de GDPR, EPB-regelgeving of de AI-verordening. Een gebrek aan kennis of ondersteuning brengt aankopers en kleinere aanbesteders bij grote aankoopcentrales, die raamovereenkomsten centraal in de markt plaatsen. Die raamovereenkomsten worden dan zo omvangrijk dat kmo's ervan ontstoken blijven. UNIZO pleit terecht voor een dubbele inspanning.

Vooreerst dient de aankoopfunctie te worden geprofessionaliseerd. Stafmedewerkers en aankopers moeten worden ondersteund, met uniforme sjablonen, standaardbestekken en centrale aanspreekpunten. Er bestaan in dit verband al een aantal mooie initiatieven, zoals de MVOO-tool van de Vlaamse Overheid, maar verdere uitbouw ervan is zeker mogelijk. Anderzijds dient de band met lokale ondernemers te worden opgebouwd. Overlegplatformen per regio en sector hebben hun nut, net zoals de vele recente initiatieven, waarbij lokale middenstanders plaatselijk kennis konden maken met het eProcurement-platform. Deze inspanningen zullen moeten worden verdergezet, nu nieuwe regelgeving wordt ontwikkeld en elektronische facturatie verplicht wordt. Toch blijft een kritische reflex noodzakelijk. Tot voor kort hadden vele provincies en centrumsteden eigen platformen, waarop lokale ondernemers hun interesse in opdrachten konden registreren. Die regionale initiatieven bleken niet steeds even succesvol en een aantal ervan verdween geruisloos. Een overdaad aan websites en portalen genereert een omgekeerd effect. Mogelijk is het raadzaam te focussen op één portaal – de eProcurement-website – en bijvoorbeeld het aanmaken en gebruiken van visitekaartjes als goed voorbeeld te gebruiken, over alle sectoren en regio's heen

4. De risico's

Overheidsopdrachten zijn deel van het publiek recht. Algemene, privaatrechtelijke regels, hebben slechts aanvullende werking. Ondernemingen kunnen dus niet zomaar terugvallen op regels uit het economisch of burgerlijk recht. Dat creëert soms ongelijkheid, waarbij een aanbesteder het bestek voorziet van al te stringente regels en boeteclausules. Net als bij het aanwenden van selectiecriteria pleit UNIZO voor meer proportionaliteit. Terecht focust het zich hierbij op de regels inzake prijsherziening. Waar de herziening van prijzen verplicht is bij (grotere) werken en een aantal arbeidsintensieve diensten zoals groenonderhoud, is prijsherziening niet verplicht bij leveringen en het gros van de andere diensten. Dat impliceert onzekerheid voor ondernemers, die risico's dienen in te calculeren en indexaties moeten voorspellen. Een uniforme regeling, waarbij prijsherziening in elk geval verplicht is voor alle opdrachten met langere looptijd, heeft wellicht het voordeel van de duidelijkheid. Niettemin is het forfaitaire karakter van prijzen belangrijk, precies om een eerlijk en gelijk speelveld te creëren. Als prijzen in uitvoering al te soepel kunnen worden aangepast, heeft de beoordeling van offertes maar weinig nut. Een nieuwe regelgeving mag uniform zijn, doch niet te flexibel. Eens een opdracht is gegund, verloopt de herziening van prijzen best volgens duidelijke schema's en bindende parameters. Dit precies in het voordeel van alle betrokken ondernemingen...

5. Meer marktonderzoek

We zeiden het al: vele aankoopdiensten zijn onderbemand, en de centrale ondersteuning kan beter. Als gevolg daarvan lopen vele diensten tegen de deadlines aan. Al te vaak worden

bestekken net iets te snel geschreven, met onduidelijke bepalingen of onrealistische eisen tot gevolg.

UNIZO pleit voor opwaardering van het marktonderzoek. Eerlijke consultatie van ondernemers laat aanbesteders toe een betere raming op te stellen, en het bestek beter af te stemmen op de werkelijke behoeften. Het kan leiden tot logische verdeling in verschillende percelen en de deur openen voor innovatieve voorstellen. Verplichte marktconsultatie, zoals UNIZO voorstelt, betekent een administratieve horde die voor de plaatsing van een opdracht moet worden genomen. Toch kan deze, zeker in complexe procedures, zich laten terugverdienen. Waar de waarde van de opdracht hoog is, lijkt grondige en gedocumenteerde voorbereiding van de opdracht nog zo belangrijk. Voor beperktere procedures of gestandaardiseerde aankopen kan geformaliseerd marktonderzoek echter als een verplichte formaliteit aanzien worden...

Daarnaast stelt UNIZO voor om varianten standaard toe te laten. Dit idee werd eerder door het Europees Parlement geopperd: inschrijvers kunnen op die manier een alternatief idee of voorstel naar voor schuiven. Dit idee kan zonder meer ondersteund worden. Technische specificaties dienen immers best functioneel te worden omschreven, zodat alle producten en diensten die aan de behoeften van de overheid tegemoet komen, een gelijkwaardige kans maken. Waar de technische specificaties of de opdrachtdocumenten de mededinging op dit punt beperken, vormt meer vrijheid om een gelijkwaardige variant aan te bieden allicht een valabel alternatief. Wel vergt dit in principe dat de aanbesteder vooraf duidelijke minimumeisen vastlegt waaraan elke variant moet voldoen. Net daar loopt het in de praktijk wel eens mis: onheldere of onvolledige eisen blijken vaak een bron van discussie en maken een coherente vergelijking van varianten soms moeilijk.

6. Minder selectiecriteria

Is er enerzijds meer marktconsultatie nodig, dan lijken er anderzijds minder selectiecriteria gewenst. De door aanbesteders geëiste lijst aan referenties, ervaring, omzet en certificaten oogt soms weinig proportioneel. De opmaak ervan vergt bovendien tijd, en dus kosten. Eerder opperde het Europees Parlement de idee van een voorafgaande selectie op Europees niveau, die aanbesteders dan toelaat ondernemingen te selecteren op basis van eerdere, gecentraliseerde erkenningen. Of zo'n Europees mechanisme de participatie van kmo's ten goede zal komen, is twijfelachtig. Allicht is het raadzamer de bestaande verklaring op eer uit te breiden naar de selectiecriteria. Aanbesteders kunnen inschrijvers dan voorlopig selecteren, en de controle van de selectiecriteria beperken tot de inschrijver aan wie de opdracht allicht gegund zal worden. Deze inschrijver kan dan zekere tijd krijgen om de ondersteunende documenten later in de plaatsingsprocedure aan te leveren. Daarnaast moet, zoals UNIZO vraagt, worden vermeden dat aanbesteders documenten dienen te vragen waarover de overheid zelf beschikt. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het uittreksel uit het (centraal) strafregister. Als aanbesteders, bijvoorbeeld via Telemarc, deze

documenten zelf kunnen opvragen, verdwijnt een administratieve kopzorg voor heel wat inschrijvers.

7. Balanceer prijs en kwaliteit

Het laagste-prijs-principe is duidelijk: de goedkoopste wint. Allicht heeft precies de complexiteit van procedures en criteria dit omgekeerde effect. In de hoop heldere en juridisch sluitende beslissingen te kunnen nemen, opteren aankopers nog al te vaak voor dit enige gunningscriterium. Dit heeft meer dan eens ongunstig effect voor kleine en middelgrote ondernemingen, die geen schaalvoordelen genieten en niet de scherpste prijzen kunnen aanbieden. Het is dus raadzaam meer kwalitatieve gunningscriteria op te nemen, zeker bij de aankoop van complexere producten. Europa steunt dit idee, al brengt de toepassing ervan ons bij een aantal eerder gemaakte bedenkingen. Het gebruik van kwalitatieve gunningscriteria vergt betere ondersteuning van kleinere aanbesteders, het aanbieden van standaardbepalingen en sjablonen, en het vereenvoudigen van procedures.

8. Minder raamovereenkomsten

Een recent advies van de commissie voor overheidsopdrachten sluit aan bij de achtste stelling van UNIZO. De voorbije jaren ontstonden meer en meer aankoopcentrales, die raamovereenkomsten centraal aanbesteden. Deze praktijk heeft allicht een ongunstig effect op de deelname en winstkansen van kleinere ondernemingen, zeker als de opdrachten niet verdeeld worden in percelen. Waar de commissie voor overheidsopdrachten zich kritische vragen stelt bij het statuut van sommige aankoopcentrales, pleit UNIZO voor meer transparantie over het gebruik ervan. In die zin is het dus goed dat aanbesteders sinds enkele jaren samen met de geraamde hoeveelheid en waarde ook de maximumhoeveelheid en/of -waarde moeten vermelden in de opdrachtdocumenten van een raamovereenkomst. Bovendien dienen aanbesteders sinds vorig jaar jaarlijks hun afname van deze raamovereenkomsten te rapporteren aan de FOD BOSA. Eens de eerste resultaten van deze rapportering bekend zullen worden, zal duidelijk worden in welke mate extra bijsturing nodig is.

9. Correcte betaling

Recente aanpassing van de wetgeving liet het onderscheid tussen een verificatie- en betalingstermijn verdwijnen. Overheden dienen hun facturen in beginsel te betalen binnen een uniforme behandelingstermijn van 30 dagen. Niet alle overheden halen deze termijn, en bij gebrek aan automatische betaling van intresten, heeft dit financiële implicaties voor opdrachtnemers. Ofschoon UNIZO dit probleem terecht aansnijdt, is het raadzaam het effect van e-facturatie af te wachten. Vanaf 2026 wordt deze wijze van facturatie verplicht, en dus zullen ook aanbesteders hun betaalprocessen hier verder op moeten afstemmen. Dit kan op

zichzelf een gunstig effect hebben op de behandelingstermijn van facturen. Discussies over de scan- of factuurdatum van vorderingen, zoals UNIZO aanstipt, zullen dan ook verleden tijd zijn.

10. De sociale economie

De wetgeving laat aanbesteders toe opdrachten of de uitvoering van opdrachten voor te behouden aan de sociale economie. Op die manier krijgen kringwinkels of maatwerkbédrijven een voorbehouden kans op gunning of uitvoering van specifieke opdrachten. Vooral inzake de inzameling van textielafval, het uitvoeren van kleine klussen of groenonderhoud is deze bijzondere praktijk bekend.

UNIZO erkent de hefboomfunctie van deze opdrachten, maar ziet evenzeer een verstoring van concurrentie. Sociale economiebedrijven genieten soms van subsidies of aangepaste loonregelingen, die hen toelaten lagere prijzen aan te bieden. Een volledige toewijzing van opdrachten aan deze sectoren, kan marktverstoring werken. Tezeldertijd erkent UNIZO dat gehele uitsluiting ervan hun maatschappelijke rol miskent. Overheden hebben, meer dan de meer klassieke ondernemingen, een sociale rol te vervullen, dus gerichte en evenwichtige aanwending van dit instrument blijft wellicht noodzakelijk.

De Europese Commissie belooft een eerste versie van nieuwe regelgeving inzake overheidsopdrachten bekend te maken in het tweede kwartaal van 2026. Het Europees Parlement legde een aantal pijnpunten bloot, en de studie van UNIZO sluit daar nauw bij aan. De deelname van kleine en middelgrote ondernemingen is te laag, en dat is precies in het Belgische ondernemingslandschap een grote uitdaging. Aldus komen de concrete suggesties op het gepaste moment: gaat Europa er niet meteen mee aan de slag, dan kan de Belgische wetgever ze voor de opdrachten onder de Europese drempel nog oppikken.

Yannick Ottoy en Stijn Maeyaer

NATIONALE BANK VAN BELGIË BE STBL 19/12/2025 OVERNAME TAK GEZONDGEIDSZORGEN VAN BELFIUS INSURANCE DOOR ALAN INSURANCE SA (FR)

Overeenkomstig artikel 102 van de Wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, heeft het Directiecomité van de Nationale Bank van België toestemming verleend, tijdens zijn zitting van 9 december 2025, voor de overdracht, met uitwerking op 1 januari 2026, van al de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de verzekeringsovereenkomsten van een deel van de

*portefeuille Tak 2 van de verzekeringsonderneming Belfius Verzekeringen N.V. waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is Karel Rogierplein 11, 1210 Brussel, België, aan de **verzekeringsonderneming naar Frans recht Alan Insurance N.V.** waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is Quai de Valmy 117 à 75010 Parijs, Frankrijk. Overeenkomstig artikel 106, eerste lid van de voornoemde Wet van 13 maart 2016 en onverminderd de artikelen 17 en 18 van de Wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen of, in voorkomend geval, de gelijkwaardige bepalingen van buitenlands recht die op deze overeenkomsten van toepassing zijn, maakt voorliggende publicatie deze overdracht van de rechten en verplichtingen tegenstelbaar aan derden, met name aan de verzekeringsnemers, de verzekerden en de begunstigden, met inbegrip van iedere derde die een recht van voorkoop heeft of de begunstigde is van een goedkeuringsclausule ten aanzien van een actief dat het voorwerp uitmaakt van een dergelijke overdracht, ongeacht of dit recht of deze clausule is vastgelegd in een overeenkomst, in statuten of in de Wet.*

ONS AANBOD VOOR INTERNE OPLEIDINGEN in company OP UW MAAT UITGEWERKT

ALL-IN TARIEVEN GEDURENDE HET ACADEMIEJAAR 2025-2026

De opleidingen welke we op uw maat in uw instelling kunnen verzorgen, en dit zowel nederlandstalig als franstalig vindt u terug op onze website : <https://www.caru-commv.be>
Voor al deze seminars voorzien we een **syllabus en power point** presentatie welke digitaal (gratis) ter beschikking worden gesteld van de deelnemers.

De opgegeven prijzen blijven onveranderd van toepassing.

Aanvragen voor deze sessies kunnen **bij eenvoudige mail** gericht worden aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met vermelding van de gewenste sessie en de vooropgestelde uitvoeringsperiode

De exacte uitvoeringsdata worden dan in gemeen overleg afgesproken.

U dient enkel eren passend lokaal te voorzien, wij zorgen voor laptop en beamer ter ondersteuning van de sessie

NOG BESCHIKBARE DOCUMENTATIE

LAATSTE EXEMPLAREN VOOR SNELLE BESLISSERS

HANDBOEK masterclass 2022 “ADMINISTRATIEF EENVOUDIGER STRUCTUREN VAN HET AANKOOPPROCES VIA INTERNE DELEGATIE ”

**HANDBOEK masterclass 2023 EERSTE DEEL
“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO CAPITA SELECTA”**

AANSPRAKELIJKHEID MANDATARISSEN EN BESTUURDERS
VERPLICHT RAMING PRIJSNAZICHT EN ABNORMALE PRIJZEN
CONTRACTUELE BEPALINGEN BIJ ONDERAANNEMING
Kostprijs : 30,00€. plus verzendingskost 20 €

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2023 TWEEDE DEEL

**“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO SELECTIE EN
GUNNINGCRITERIA”**

HANDBOEK masterclass 2024 DERDE DEEL

**“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO DE JUISTE KEUZE VAN
GUNNINGWIJZEN EN GUNNINGMETHODES EN PRAKTIJK VAN HET
ONDERHANDELEN**

Kostprijs : 30,00€. I plis verzendingskost 20 €

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

**HANDBOEK BIJ DE MASTERCLASS 2024 VIERDE DEEL “ VIJF JAAR
PRAKTIJK TOEPASSING WOO: van administratieve ergernis naar
performanter BESTEK”**

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2025 BOEKDEEL 1
“ UW OVERHEIDSOPDRACHTEN IN UITVOERING”

HANDBOEK masterclass 2025 BOEKDEEL 2
“ UW OVERHEIDSOPDRACHTEN IN UITVOERING”

Kostprijs : 30 €. + verzendingskost 20€

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass OKTOBER 2025

**“KAN JE ALS AANBESTEDER NOG AANKOPEN ZONDER HET
FORMALISME VAN, EEN OVERHEIDSOPDRACHT ”**

ostprijs : 30 €. + verzendingskost 20 €

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

Op 10/3/26 (HASSELT) 12/3/26 (GENT) en op 19/3/26 (MECHELEN) plannen we een MASTERCLASS rond de noodzakelijke aanpassingen van uw bestekken met concrete nieuwe clauses aansluitend op een aantal nieuwe wettelijke bepalingen en de evolutie in Belgische en Europese rechtspraak.

In bijlage vindt u de agenda en inschrijvingsformulier

Reserveer nu

INSCHRIJVINGSFORMULIER

**CARU MASTERCLASS 2026 Seminarierreeks erkend als
PROFESSIONAL DEVELOPMENT for PUBLIC PROCUREMENT OFFICER
UW BESTEK AANGEPAST AAN DE GEWIJZIGDE WETGEVING
RECHTSPRAAK DOCTRINE
DINSDAG 10 MAART 2026 HASSELT HOLIDAY INN (Kattegatstraat 1)
DONDERDAG 12 MAART GENT Hotel VANDER VALK (Akkerhage 10)
DONDERDAG 19 MAART MECHELEN VANDERVALK RodeKruisplein1**

te mailen aan info@caru-commv.be of rudiclaeys@telenet.be

- ☐ INSCHRIJVING VOOR HASSELT 10 MAART 26
- ☐ INSCHRIJVING VOOR GENT 12 MAART 26
- ☐ INSCHRIJVING VOOR MECHELEN 19 MAART 26

GEGEVENS DEELNEMENDE ORGANISATIE

Maatschappelijke benaming :

CURSIST:

Naam en voornaam:

E-mail :

FACTURATIE GEGEVENS:

Maatschappelijke benaming:

Straat en nummer:

Postcode en gemeente

KBO nummer

:

Bestelbonnummer

Het bestuur verbindt er zich toe het inschrijvingsgeld **ALL-IN** ten belope van **275,00 €** te betalen na ontvangst van de factuur en uiterlijk de dag van het seminarie.

In het tarief zijn zowel uw deelname aan de studiedag , de catering , als het Handboek en voorstel clausules in Word op digitale sleutel, **inbegrepen**

Let op!

Gratis annuleren kan tot 3/3/2026 .

datum,

handtekening,

functie

DAGPROGRAMMA MASTERCLASS EERSTE DEEL MAART 2026

PROGRAMMA

Vanaf 8u 30 **welkomstkoffie** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap & smoothie volgens seizoen. Yoghurt met granola, crackers van hazelnoot, rode peper of rozemarijn,... Voor wie het wat zoeter wil: ovenverse mini koekjes.

9.00 u. **Eerste sessie :Overzicht van de diverse wijzigingen via wetgeving, rechtspraak en doctrine met impact op uw overheidsopdrachten**

Benadering vanuit de diverse onderdelen van het bestek

10.30 u. **netwerkingspauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater met een variatie van gebakjes.

10.45 u. **Tweede sessie :Aanpassingen en clauses betreffende de algemene voorschriften en de plaatsing van uw opdracht (algemeen en reglementair deel). Aangepaste formulering voor uw selectiecriteria, met aandacht voor de bijzondere aansprakelijkheidsindexering, bescherming van de aanbesteder, en soepele eigen criteria en bestelwijzen voor uitgestelde uitvoering en deelopdrachten, accenten op persoonlijke uitvoeringsverbintenissen**

12.30 u **Lunch** : Uitgebreid koud en warmbuffet met als afsluiter een dessertbuffet + frisdrank, water, koffie of thee

13.15 u. **Derde sessie : Aanpassingen en clauses met betrekking tot de uitvoering van uw opdracht (het contractuele deel). Bijzondere bestekregelingen voor ongelijke conventionele maatregelen, aangepaste borg en betalingsregeling, voorzorgen voor de uitbreidingen van de produktaansprakelijkheid, het verhaal op tussenpersonen,...**

15.00 u. **netwerkingspauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater met een variatie van gebakjes.

15.15 **Vierde sessie : De aangepaste technische voorwaarden en de bijhorende documenten. Uitsplitsing van het dossier met waarborgen op uitvoering in onderaanneming, bindende uitvoeringsplanning, handkavingsmaatregelen**

Einde studiedag 16 u 30 ...

PLANNING MASTERCLASS SEMINARIES 2026

10/3 bestek in de praktijk met aangepaste clausules HOLIDAY INN HASSELT

12/3 bestek in de praktijk met aangepaste clausules VANDER VALK GENT

19/3 bestek in de praktijk met aangepaste clausules VANDER VALK MECHELEN

26/5 raamovereenkomst aangepaste gunning deelopdrachten VANDER VALK GENT

28/5 raamovereenkomst aangepaste gunning deelopdrachten HOLIDAY INN HASSELT

04/6 raamovereenkomst aangepaste gunning deelopdrachten VANDER VALK MECHELEN

22/9 regelmatigheidsnazicht nazicht en evaluatie van de offertes VANDER VALK GENT

24/9 regelmatigheidsnazicht nazicht en evaluatie van de offertes HOLIDAY INN HASSELT

1/10 regelmatigheidsnazicht nazicht en evaluatie van de offertes VANDER VALK MECHELEN

24/11 Onderhandelen in de praktijk VANDER VALK GENT

26/11 Onderhandelen in de praktijk HOLIDAY INN HASSELT

03/12 Onderhandelen in de praktijk VANDER VALK MECHELEN

CARU Comm.V.

CERTIFIED by F.S.M.A.

**PROFESSIONAL DEVELOPMENT 2026 for
PUBLIC PROCUREMENT OFFICERS**